

NEHEMÍAS

Tx'olbil Xo'l Yi Liwre'j

Ja bnix yi liwr Nehemías e'chk cyaj ciente tu ca'wunak o' yob lo', te yi ntaxk itz'ij Kajcaw Jesucristo.

Yi xtxolbil yi at tul yi liwr i'tz: Yi ñe'n cunin ban yi je'mpone'n junt tir yi tapij solte'j yi tnum Jerusalén, nin yi ñe'n cunin ban yi chibansal quib yi e' aj Israel junt tir swutz Kataj Ryos.

Yi tz'ibarl tetz yi liwr i'tz yi yaj yi na bi'aj Nehemías. Yi jun yaja'tz, i' jun scyeri e' xonl Israel yi a'tij pres jalen Babilonia.

Te yi at tzaj Nehemías Babilonia, ja jal balajil i' swutz yi rey Artajerjes, na ocnak i' tetz pilul tc'a' yi reya'tz. Cho'n tzun at i'-tz yi tpone'n stziblal cyak'un yi e' titz'un yi ñe'n cu'n tane'n yi tnum Jerusalén. Yi tbital i', nintzun octz tan jakle'n cuybil chipaj yi e' tetz tanum tetz Ryos. Tk'ol tzun Kataj Ryos yi banl tibaj, na nin tak' yi rey ama'l tetz tan bene'n tan je'se'n junt tir yi tapij yi cu'nak woc' solte'j yi tnum Jerusalén.

Yi chusu'n yi na kil tul yi liwr i'tz: Yi wi'nin na tek Nehemías ñchi' Ryos, nin jun cu'n k'uklij c'u'l te'j. Ej, nin ncha'tz na kil yi quinin cyaj cyen tilol i' yi jun ak'una'tz yi cyoque'n yi e' contr tan xcy'aklil te'j.

Ncha'tz na kil yi ñe'n cunin ban Nehemías tan chijutz'e'n cyakil yi e' cmon tan banle'n yi ak'un, nin yi ñe'n cunin ban i' tan jachle'n cu'n yi ak'un ñchiwutz jujun k'u'j najal.

Yi Weklil Yi Liwre'j

Yi bajx wekl (Cap. 1–2) na jilon te yi bene'n chakij Nehemías jalen Jerusalén tan yi rey Artajerjes.

Yi ca'p wekl (Cap. 3–7) na jilon te yi toque'n kbal yi ak'un tan je'se'n pon yi tapij.

Yi toxe'n wekl (Cap. 8–10) na jilon te yi toque'n si'le'n yi ca'wl Kataj ḥchiwutz e' nim juy.

Yi cyaje'n wekl (Cap. 11–13) na jilon te yi chibansalt quib swutz Kataj Ryos.

Yi jakol Nehemías ḥch'eybil cyetz yi e' tanum

¹ Je yi xtxolbile'j yi cyajnak cyen stz'ibal Nehemías, yi cy'ajl Hacalías:

Itzun bantz le xaw Quisleu,* te yi nsken el junakix yob tan Artajerjes yi rey, tan cawu'n le tnum Susa. Cho'n tzun atin wetz yi in Nehemías le jun tnuma'tz. ² Cho'n atintz le jun tnuma'tz yi cyule'n yi e' witz'un Hanani scyuch' coboxt kaxonl, yi cho'n chisaje'n le ama'l cwent Judá. Nintzun injak scyetz yi ḥe'n tane'n yi katnumil Jerusalén, scyuch' yi e' katanum yi nsken chopon junt tir tan na-jewe'n tul.

³ Itzun cyaltz: “Chin bisbil nin ate' cu'nt yi e' katanum. Nin yi tnum, tircu'n elnak cu'n swutz. Na yi tapij yi at solte'j, cu'nak woq'ui'n. Nin cyakil yi e'chk sawanil ocnak k'a'kl,” che'ch tzun bantz swetz.

⁴ Yi wital yi xtxolbila'tz, nintzun inc'ole' cu'ntz tan o'kl. Junawes toque'n cyen bis swetz tetz cobox k'ej. Quinin nchinwan te cobox k'eja'tz. Nin

---

* **1:1** Yi yol “Quisleu” i'tz yi xaw noviembre-diciembre le ketz kacalendario.

ja no'ctz tan jakle'n ḥch'eybil ketz, tetz Kataj yi at tcya'j.

⁵ Itzun waltz tetz: “Ilu' Kataj Ryos, ilu' taw yi tcya'j. Ilu' yi Ryos yi wi'nin k'eju', nin wi'nin ḥchamilu'. Ilu' yi Ryos yi na el cu'nu' te yolu', nin ilenin xomiju' ske'j cyakil yi o' yi cho'n k'uklij kac'u'l te'ju', nin scye'j yi e' yi cyetz cu'n cyalma' na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wlu'.

⁶ ”Ma jalu' Ta', max c'u'lū' skibaj, tbite'u' yi intzi', inkul. Ajk cuntzaj wutzu' tan inxmaye'n. Na sk'ejl tu lak'bal na cu' inwutz teru' Ta'. Na cu' inwutz teru' tan jakle'n cuybil kapaj yi o' xonl Israel. Na na el intxum tetz, yi ja kajuch kil swutzu'. Nk'e'tz ntin yi e' mas xonl Israel, ma na ncha'tz in, scyuch' innajal, nin scyuch' yi e' inxonl. Ja kajuch len kil swutzu'. ⁷ Ja kaxom te yi ketz kajbil yi qui'c mu'x xac, na quinin nkaxom te yi teru' tajbilu'. Quinin nkaban tane'n yi ca'wlu', na qui nkaxom te yi teru' yolu' yi talnaku' tetz yi ḥchakumu' Moisés.

⁸ ”Ma jalu' Ta', elk k'ajabu' ske'j chi alij cyen tanu' tetz Moisés. Na je yolu'e'j: ‘Kol tzijuch itil, cxelpon inxitul ḥchixo'l yi e' awer nak.’†

⁹ ”Poro ncha'tz talu': ‘Kol tzimejbajt itib tzinwutz nin kol cxomwok te yi wajbil, tzincuye' ipaj.’ Ncha'tz talu': ‘Kol tziban tane'n yi inca'wl, cxu'l t wa'n le yi ama'l yi txa'ijt wa'n tetz wetz innajbil. Mpe nskenk cxelwok xit bene'n tzi'n wi munt, cxu'l t junt tir wa'n, chiju' ban Ta'.

¹⁰ ”O' bin ḥchakumu' Ta', nin o' tanumu' yi txa'ij cho't ta'nu'. Ja kacolpij tanu' tan yi poreru' tu ḥchamilu', ¹¹ na ilu' kaRyosil, ilu' Cawl ketz.

---

† ^{1:8} Lv. 26:27-33; Dt. 28:64.

Cha'stzun te, na cu' inwutz teru' tan tbitalu' intzi' inkul, na in xconsbe'tzu'. Ncha'tz tbite'u' chitzi' chikul yi e' mas xconsbe'tzu'. Na yi kajbil i'tz, tan tak'le'n k'eju'. Tak'tzaju' banlu' swibaj tan jale'n imbalajil swutz yi rey," chinch tzun bantz tetz Kataj yi woque'n tan jakle'n ñch'eybil wetz tetz i'.

Ya'stzun waltz, na te yi tiempa'tz in ak'ol tc'a' Artajerjes yi rey.

2

Yi bene'n Nehemías tan xtxicbaje'n junt tir yi tapij tetz Jerusalén

¹ Itzun bantz, le xaw Nisán* te yi nsken el junakix yob tan Artajerjes yi rey, tan cawu'n le ama'l Susa. Atin nintz le jun tnuma'tz tan ak'un tuch' yi rey, na in bnol tc'a'. At tzun jun tir, yi wopone'n tan tak'le'n tc'a', nintzun til i' yi na chimbisun.

² Nintzun saj jakol swetz:

—Nehemías, ¿mbi na abislej? Qui'c ayab na wilnin. Poro ¿mbi na cñicy'an? At lo' jun e'chk takle'n yi na abislej, stzun yi rey bantz swetz.

Te yi jun tkuja'tz, nin saj jun chin xo'w swetz.

³ Bene'n tzun waloltz tetz:

—Ta', cuyu' impaj. Lok ben ñkon yi tiempu'. Poro ñe'n quil chimbisun, na yi intanum kale mukx-nake't cyen yi e' intaj intxu', qui'ct xac, na cu'nak woc' tircu'n. Ncha'tz yi e'chk sawanil yi tnuma'tz tircu'n ocnak k'a'kl. Cha'stzun te na chimbisun, chinch tzun bantz tetz.

⁴—¿Ñe'n tzimban tan awuch'eye'n? stzun yi rey.

* **2:1** “Nisán” i'tz yi xaw marzo tu abril te yi ketz kacalendario jalu'. Ex 12:2.

Woque'n tzuntz tan jakle'n ñch'eybil wetz tetz
Kataj tinc'u'l cuntu'. ⁵ Nin ben walol tetz yi rey:

—Ta', ko at imbalajil swutzu', nin ko ba'n na
nak'uje't tuch'u', tk'e'u' bin ama'l swetz tan im-
bene'n le intanum Judá, kale mukxsnake' cyent yi e'
intaj. Tak'u' ama'l swetz tan imbene'n tan banle'n
ba'n tetz, chinch tetz yi rey.

⁶ Nintzun oc yi rey tan jakle'n swetz:

—Nehemías, ¿nicy'na' tiemp na taj tan awaje'n
tan banle'n ba'n tetz yi atanum? ¿Tona' cëpakxij?
stzun i' swetz.

Te yi toque'n yi rey tan jakle'n yi e'chk xtxol-
bila'tz swetz, c'olchij yi reina xlaj i'.

Walol tzun yi tona'chimpakxijt. Nintzun cujij i'-
tz. ⁷ Ncha'tz wal tetz:

—Nink sc'ulu' yil tak'u' jun wu'j tan inchajol
scyetz yi e' ajcaw yi ate' jalaj cy'en yi tzanla' Eu-
frates, bantz cyak'ol ama'l swetz tan wopone'n
Judá. ⁸ Ej, nin ncha'tz na klo' waj junt ort tan
inchajol tetz Asaf yi q'uicy'lom tze', tan tk'ol i'
ama'l swetz tan telse'n tzaj yi tze' tan xcone'n tetz
sawanil yi ca'l yi na xcon cyak'un yi e' sanlar yi e'
q'uicy'lom yi templo. Nin ncha'tz yi tze' yil xconk
tan banle'n yi e'chk puertil yi tapij yi tz'ocopon
solte'j yi tnum, tu yi tze' yi xconk tan banle'n yi
wetz incal, chinch tzun bantz tetz.

Nintzun tak' yi rey cyakil yi minjak tetz, na
xomij Kataj swe'j tan wuch'eye'n.

⁹ Itzun bantz yi wopone'n ñchiwutz yi e' ajcaw
yi ate' jalaj cy'en yi tzanla' Eufrates, nintzun wak'
e'chk u'j scyetz, yi tak' yi rey swetz. Ncha'tz
xomche' jun c'oloj q'uicy'lom swe'j. Na nin e'

saj ñchakol yi rey cobox sanlar yi ate'e'n wi chej, scyuch' cobox cyajcawil tan kaq'uicy'le'n.

¹⁰ Poro yi tbital Sanbalat, yi aj Horón tuch' Tobías, yi cyajcawil yi e' amonita, yi at wopombil, nintzun je'-tz ñchiwutz. Na yi cyajbil i'tz tan qui tpone'n jun tan quich'eye'n yi e' intanum yi e' xonl Israel.

Yi tpone'n Nehemías Jerusalén

¹¹⁻¹² Kule'n tzuntz Jerusalén. Ej, nin yi ticy'e'n ox k'ej, nintzun imbene'ntz lak'bal scyuch' coboxt yaj tan tilwe'n yi ñe'n cu'n tane'n yi tnum Jerusalén. Cya'l nintzun walwit yi intxumu'n yi nsken oc lac'p te walma' tan Kataj Ryos, tan imbnol ba'n te yi katnumil, Jerusalén.

Qui'c mas chej cy'a'n ka'n. Ntin cu'n yi jun wetz yi atine'n tibaj. ¹³ Cho'n tzun kele'n tzajtz le sawan yi na bi'aj sawan yi na xmayinin tjoco'j. Cho'n kicy'e'ntz swutz yi ne'ñ a' yi na bi'aj Dragón.

Ej, nintzun ja kicy'aktz tzi yi sawan kale na ele't tz'is. Nintzun baj inxmayil yi e'chk tapij yi at solte'j yi tnum te yi jalaj xlaja'tz. Tircu'n cu'nak woq'ui'n. Ma yi e'chk sawan tircu'n ocnak k'a'kl. ¹⁴ Kalena's tzun kopone'ntz tzi yi junt sawan yi na bi'aj yi sawan kale na itz'e't tal ne'ñ a'. Nin o' opontz tzi tanquil yi tc'a' rey. Poro quinin tzun o' icy'pon, na qui'c be' tetz yi inchej.

¹⁵ Ite'n nin ak'bala'tz o' jepontz tul yi tkambil a', nintzun baj wilol yi ñe'n cu'n tane'n yi tapij yi at solte'j yi tnum. Yi wi't wilol, nintzun o' pakxijtz. Ite'n nin sawana'tz o' oque't kale o' eltzit. ¹⁶ Qui tz'icy' scyetz yi e' ajcaw yi in xna'ke'n. Nin qui tz'icy' scyetz yi mbi mimban, na ntaxk wal scyetz.

Ncha'tz quinin wal scyetz yi e' intanum, yi e' pale', scyuch' yi e' kawutzile'n, scyuch' yi e' wi' banl wi', scyuch' yi e' mas intanum yi tajwe'n tan cyak'uje'n te yi ak'un.

Yi chimolxe'n cyakil yi cmon tan Nehemías

17 Itzun bantz, nintzun wal scyetz cyakil yi e' cmon:

—E'u' kacmon, sak ḥchiwutzu' yi chin bisbil nin kutane'n. Nin sak ḥchiwutzu' yi ḥe'n tane'n yi katnumil, tu yi e'chk sawanil yi tircu'n ocnak k'a'kl.

"Ma jal' e'u' kacmon, kamole' bin kib nin kak'ujk tan je'se'n junt tir yi tapij, bantz qui't chitze'ene'n mas yi e' kacontr ske'j, chinch bantz scyetz.

18 Ncha'tz intxolil scyetz yi banl talma' Kataj yi at swibaj tu yi mbi cu'n saj tlol yi rey swetz, nintzun cyaltz:

—Yi ko ya'tz, kamole'e'n bin kib nin kak'ujk, che'ch bantz.

Cha'stzun te tetz cu'n cyalma' je'n chimolol quib tan ak'un.

19 Poro itzun yi quibital Sanbalat, yi aj Horón, tu Tobías yi ajcaw tetz Amón, tu Gesem yi aj Arabia, yi mbi i ila'tz yi katxumu'n, nintzun e' oc tan xcy'akli'n ske'j. Itzun cyaltz:

—¿Mbi na iban wok?   ¿Tzipaje' pe' ca'wl yi kareyil?

20 Poro nintzun wal scyetz:

—Yi Kataj Ryos yi at tcya'j, i' tz'ocopon tan kuch'eye'n. Cha'stzun te ja je' kamolol kib yi o' ketz yi o' xconsbe'tz i' tan xtxicbaje'n junt tir yi tapij yi at solte'j yi katnumil. Ma itetz qui'c nin itocle'n te'j, na nk'e'tz itetz, chinch tzun bantz scyetz.

3*Yi baje'n jatxol Nehemías yi e'chk ak'un*

¹ Itzun chitarey yi e' pale' Eliasib scyuch' yi e' tuch', i'tz tan banle'n yi sawan yi na bi'aj Cyetz Cneru'. Oc marquil yi sawana'tz cya'n. Nin ncha'tz oc yi puertil cya'n. Ej, nin e' nchibnon yi tapij yi na xe't tzaj kale atit yi Torre de Los Cien, jalen kale atit yi torre Hananeel.

² Ma yi junt piëx tapij yi xom tzaj, e' aj Jericó bnon tetz.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj, Zacur yi cy'ajl Imri bnon tetz.

³ Ma yi sawan yi na bi'aj tetz cay, e' xonl Senaa bnol tetz. E' ocsan yi e'chk marquil yi sawan tu yi e'chk quiwel wutz coc tan qui jakxe'n.

⁴ Ma yi junt piëx tapij yi xom tzaj, e' tu Meremot bnol tetz. Yi Meremota'tz i' cy'ajl Uriás, nin i' mamaj ta' Cos.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj, e' xonl Mesulam yi cy'ajl Berequías, yi mamaj Mesezabeel bnol tetz.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj, e' xonl Sadoc yi cy'ajl Baana bnol tetz.

⁵ Ma yi junt piëx yi xom tzaj e' xonl Tecoa bnon tetz. Quinin e' c'ul yi e' chibajxom nka yi e' yi at chik'ej tan quich'eye'n tan banle'n yi ak'un, poro ilenin ja bnix cya'n.

⁶ Ma yi sawan yi na bi'aj Jesana e' tu Joiada scyuch' yi e' xonl Mesulam bnon tetz. Yi Joiadaja'tz i' cy'ajl Paseah. Ma Mesulam i' cy'ajl Besodías. E' bnol tetz yi sawana'tz tuml yi e'chk marquil, tu e'chk quiwel wutz coc tan qui toque'n jakx.

⁷ Ma yi junt piëx tapij yi xom tzaj, e' xonl Melatías bnon tetz, scyuch' yi e' xonl Jadón. Yi e' xonl Malatías e' aj Gabaón. Ma yi e' xonl Jadón e' aj Meronot. Yi e' wunak yi najlche' Gabaón tu Mizpa cho'n ate' jak' cawl yi gobernador tetz yi ama'l yi at jalaj cy'en tzanla' Eufrates. ⁸ Ma yi junt piëx tapij yi xom tzaj, e' xonl Uziel bnon tetz. Yi Uziela'tz i' cy'ajl Harhaía, yi txak'ol sakal.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj Hananías bnol tetz. Yi Hananíasa'tz i' bnol perfum. Yi cob yaja'tz e' bnon yi tapij jalen te yi tapij yi na bi'aj Nim Wutz. ⁹ Yi junt piëx yi xomtzaj, bnix tan Refaías yi cy'ajl Hur. Yi Refaías i' yi ajcaw te yi jalaj tnum Jerusalén.

¹⁰ Ma yi junt piëx yi xom tzaj Jedaías yi cy'ajl Harumaf bnon tetz, na yi jun piëxa'tz yi bnix ta'n, cho'n cu'n at swutz yi ca'l i'.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj, Hatús yi cy'ajl Hasabnías bnon tetz.

¹¹ Ma yi junt piëx tapij tuml yi torre yi at tibaj yi na bi'aj torre tetz e'chk chuj, e' Malquiás yi cy'ajl Harim bnon tetz tu Hasub yi cy'ajl Pahat-moab.

¹² Ma yi junt piëx yi xom tzaj, Salum bnon tetz scyuch' yi e' me'l. Yi Saluma'tz i' cy'ajl Halohes, nin i' ajcaw te jalajt yi tnum Jerusalén.

¹³ Ma yi sawan yi na xmayinin tjoco'j yi na bi'aj Hinom, e' Hanún scyuch' yi e' wunak yi najlche' Zanoa bnon tetz. Oc yi puert cya'n tu yi e'chk quiwel wutz coc tan qui jakxe'n. Ncha'tz bnix cyaj cient tu ni'cy metr tapij cya'n. Cho'n e' xe'te'nin te yi sawan yi na xmayinin tjoco'j, jalen te yi junt sawan kale na ele't tz'is.

¹⁴ Yi sawana'tz kale na ele't tz'is Malquiás bnon tetz. Yi Malquiás i' cy'ajl Recab. Ncha'tz i' yi ajcaw

tibaj Bet-haquerem. I' ocsan yi puert tu yi e'chk quiwel wutz coc tan qui toque'n jakx.

¹⁵ Ma yi sawan kale na itz'e't tal ne'ë a', Salum bnon tetz. Yi Saluma'tz i' cy'ajl Colhoze, nin i' ajcaw tibaj yi tnum Mizpa. I' ocsan yi puert, nin i' je'san yi mujil tu e'chk quiwel yi na oc wutz coc tan qui toque'n jakx. Ncha'tz oc i' tan banle'n yi tapijil yi pila' yi na bi'aj Siloé, yi at xlaj yi cojbil yi at swutz yi ca'l yi rey, jalen kale atit yi yotx yi at tan kacwe'n pone'n le tnumbe'n k'ajtzun Luwiy.

¹⁶ Ma yi junt pië yi xom tzaj Nehemías, yi cy'ajl Azbuc bnon tetz. Cho'n xe'te'nin swutz yi chinich k'ajtzun Luwiy, jalen kale atit yi pila' nin jalen kale atit chica'l yi e' sanlar. Yi Nehemías i' ajcaw tibaj jalaj yi tnum Bet-sur.

¹⁷ Ma yi junt pië yi xom tzaj, e' xonl Leví bnon tetz. Bajx xe'te'n Rehum, yi cy'ajl Bani tan banle'n jun pië. Kalena'tz xe'te'n Hasabías, yi ajcaw tibaj yi jalaj ama'l yi na bi'aj Keila tan banle'n junt pië. Nin ja bnix tan i' tan chibi' cyakil wunak yi ate' jak' ca'wl.

¹⁸ Ej, nin kalena'tz cyoque'nt yi e' mas xonl Hasabías tan banle'n jujunt pië cyetz. Oc Bavai yi cy'ajl Henadad tan banle'n jun pië. Yi Bavai, i' ajcaw te yi jalajt ama'l Keila.

¹⁹ Kalena's tzun toque'n cyen Ezer yi cy'ajl Josué te junt pië tetz. Cho'n xe'te'nin i' swutz yi je'nak kale colijche't cyakil yi ma'cl tetz oyintzi'. Ncha'tz i' yi ajcaw cwent Mizpa.

²⁰ Kalena's tzun toque'n cyen Baruc, yi cy'ajl Zabai tan banle'n jun pië tetz. Cho'n xe'te'nin i' le xtx'u'c yi tapij, jalen stzi' yi puert kale atit yi ca'l Eliasib yi wi'tz pale'.

²¹ Ej, nin xom cyen Meremot tan banle'n junt piëx. Yi Meremota'tz i' cy'ajl Uriás, nin i' mamaj ta' Cos. Cho'n xe'te'nin i' tan ak'un swutz yi ca'l Eliasib jalen kale na tzajpont yi mojom i'.

²² Ma yi junt piëx yi xom tzaj, e' cu'n yi e' pale' yi najlche' ñk'ajlaj Jordán, bnon tetz.

²³ Kalena's tzun cyoque'n cyen Benjamín tu Hasub tan banle'n junt piëx yi at swutz chica'l. Ncha'tz Azarías, yi cy'ajl Maasías yi mamaj Ananías, oc i' tan banle'n yi junt piëx yi at swutz tetz ca'l.

²⁴ Kalena's tzun oc Binuy yi cy'ajl Henadad tan banle'n jun piëx tetz. Cho'n xe'te'nin i' te ca'l Azarías, jalen kale atit yi xtx'u'c yi tapij.

²⁵ Te yi xtx'u'ca'tz cho'n xe'te'nin Palal yi cy'ajl Uzai tan banle'n junt piëx. Ncha'tz bnix yi torre ta'n yi at tibaj ca'l rey, yi cho'n at wutzk'anil kale atit yi ca'l yi e' sanlar yi e' q'uicy'lom tetz rey.

Kalena'tz toque'n cyen Pedaías, yi cy'ajl Faros tan banle'n junt piëx, ²⁶ scyuch' yi e' ak'unwil yi na chak'uj le templo yi najlche' le ama'l Ofel. Cho'n e' xe'te'nin tan je'se'n tapij te yi sawan tetz A'. Nintzun e' ajt le'lnak. Ncha'tz bnix yi torre cya'n yi elnak tzaj mu'ñ tib tapij.

²⁷ Kalena's tzun cyoque'n yi e' pale' yi najlche' Tecoa tan banle'n junt piëx. Cho'n e' xe'te'nin te yi jun torre yi mas nim wutz tkan, jalen te yi junt torre yi na bi'aj Ofel. ²⁸ Chijunale'n yi e' pale', e' oc tan nuc'le'n yi tapij swutzak chica'l. Cho'n tzun xe'te'nin yi cyetz tzi yi sawan kale na che'le't yi chej.

²⁹ Kalena's tzun toque'n Sadoc, yi cy'ajl Imer tan banle'n junt piëx tapij yi at swutz yi tetz

ca'l. Ncha'tz ban Semaías yi cy'ajl Secanías. Yi Secaníasa'tz i' q'uicy'lom tetz yi sawan yi na xmayinin tele'n tzi'n.

³⁰ Ma yi junt piëx, e' Ananías, yi cy'ajl Selemías tu Hanún yi wukaki'n cy'ajl Salaf, bnon tetz.

Ma yi junt piëx yi xom tzaj, Mesulam yi cy'ajl Berequías bnol tetz. Yi jun piëxa'tz yi bnix tan i' i'tz yi at swutz yi ca'l.

³¹ Ma yi junt piëx yi xom tzaj, Malquiás yi txak'ol sakal bnon tetz, jalen kale atit chica'l yi e' yi na chak'uj le templo, nin kale atit chica'l yi e' aj negos swutz yi puert tetz pujbil xtisya', nin jalen le xtx'u'c kale atit yi garit.

³² Ej, nin kale atit yi jun garita'tz, jalen kale atit yi sawan cyetz cneru', e' txak'ol sakal scyuch' e' aj negos bnol tetz.

4

Yi cyoque'n yi e' contr tan makle'n klo' wutz yi ak'un

¹ Itzun bantz yi tbital Sanbalat yi na katzan tan banle'n yi tapij solte'j yi tnum, nintzun saj colpuj wi'-tz, nin chi'ch c'u'l i' ske'j, nin ncha'tz oc i' tan xcy'akli'n ske'j yi o' judiy. ² Bene'n tzun tlol i' scyetz yi e' mas tanum scyuch' yi e' sanlar cwent Samaria. Itzun taltz: “¿Mbi na chibán yi e' tal yab judiy tzone'j yi jaltnin tan chiquime'n tan we'j? ¿Che'ch ptzun cyetz ko stz'ak'lok junt tir ama'l scyetz tan pate'n chitx'ixwatz swutz chiRyosil? ¿Che'ch ptzun cyetz ko jun ntzi' k'ej chixcyewe't tan banle'n yi tapije'j? ¿Che'ch ptzun cyetz yi ko sjalok balajil yi nicy' c'ube'j yi tz'e'nakt xo'l tza'j?” stzun i' bantz.

³ Ncha'tz at Tobías yi aj Amón xlaj Sanbalat, itzun taltz tan ḫchi'chbe'n c'u'l: “Chixmayninu' yi tal cyak'un yi na chitzan tan banle'n. Copon woc' yi nink xon jun yac tibaj,” stzun i' bantz.

Yi toque'n Nehemías tan nachle'n Kataj tan jakle'n ḫch'eybil cyetz

⁴ Yi wital yi xtxolbila'tz, woque'n tzuntz tan nachle'n Kataj. Itzun waltz: “Ta', yi ilu' kaRyosil, tbite'u' cyakil yi xcy'akli'n yi na chiban yi e' wu-nake'j ske'j. Cyakil yi e'chk takle'n yi na cyal sketz, cho'nk bajij scye'j. Nink chilo'on cyetz cyak'un chicontr. Nink chiben pres jak' ca'wl junt nación.

⁵ Qui'k scuyu' chipaj. Qui'k tz'el k'ajabu' scye'j. Na na chitzan tan xcy'akli'n ske'j yi na katzan tan banle'n yi tapij solte'j yi tnum,” chinch tzun bantz yi woque'n tan nachle'n Kataj.

⁶ Ma yi o' ketz, quinin o' tane' tan banle'n yi tapij, na nsken wi't nicey'an ka'n. Nin cyakil yi e' yi na chak'uj, tetz cu'n cyalma' na chitzan tan ak'un.

⁷ Ma yi quibital Sanbalat tu Tobías, scyuch' yi e' aj Arabia, scyuch' yi aj Amón, nin scyuch' yi e' aj Asdod yi tzan bnixe'n yi tapij solte'j yi tnum Jerusalén, nintzun chi'ch chic'u'l tz ske'j, na sken wi't kaxcye' tan je'se'n junt tir yi e'chk pixa'l yi cu'nak woc'. ⁸ Nin je' chimolol quibtz tan xtxumle'n yi ḫe'n chiban tan xite'n yi ak'un yi nsken wit bnix ka'n.

⁹ Nintzun o' oc ketz tan jakle'n ḫch'eybil ketz tetz Kataj Ryos, nin sk'ejl tu lak'bal e' cu' q'uicy'lom ka'n tan kacolol kib ḫchik'ab.

¹⁰ Ma yi e' xonl Judá, nin chicabej chic'u'l te yi ak'un, na at e' yi cyal: “¿᠀e'n kaban? na yi

e' ak'unwil ja chik'e'xij tan telse'n yi e'chk c'ub yi tz'e'nak. Nin at tzajnin tan chixcyewe'n te'j. Ncha'tz o' ketz quil kaxcye' tan banle'n yi tapij," che'ch bantz.

¹¹ Ma yi e' kacontr nin cyal: "Kocopon ḥchixo'l yi e'xonl Israel, nin qui tz'icy' scyetz yil kocopon. Na kocopon ḥchixo'l tan chibible'n cu'n, nin tan xite'n yi cyak'un yi na chitzan tan banle'n," che'ch.

¹² Poro yi e' katanum yi najlche' naka'jil yi e' kacontra'tz, yi quibital nintzun e' ul tan talche'n sketz. Ala' tir e' ulak tan talche'n yi at cyulbil yi e' kacontra'tz tan kabiyle'n. Yil chu'l tan chibible'n, sbajk chisutal yi tnum, che'ch bantz sketz.

¹³ Walol tzuntz scyetz cyakil yi e' intanum tan chibnol list quib tan oyintzi'. Chimolol tzun quibtz tuml chinajal. Nintzun incawunin tan chibene'n cobox tc'u'lo'c tzaj yi tapij. Nin coboxt kale cu'nakit wo'c. Nin coboxt kale atit e'chk joco'jil yi tapij. Cy'a'n len yi e'chk ma'cl tetz oyintzi' cya'n, chi tane'n spar, tu lans, tu c'oxbil flech. ¹⁴ Yi wilol yi tircu'n na chixob len yi e' ajcaw, scyuch' yi e' gobernador, scyuch' cyakil yi e' mas intanum, nintzun ben walol scyetz: "Quil chixobu' scyetz yi e' kacontr. Ulk tx'akx ḥchic'u'lu', yi ketz Kataj chin cham nin i', nin chin xo'wbil nin i'. Quiwit bin tan oyintzi' tan chicolche'n yi e' mas katanum, scyuch' yi e' kanitxa', scyuch' yi e' kanajal nin tan colche'n cyakil yi kame'bi'l," chinch ban nintz scyetz.

¹⁵ Ma yi quibital yi e' kacontr yi list ato't ketz tan oyintzi', nin yi tele'n chitxum tetz yi nsken xcy'e' Ryos tan xite'n yi chitxumu'n, qui't tzun e' sajtz tan

oyintzi'. Ma o' ketz, o' xe'tij junt tir tan ak'un te yi tapij.

¹⁶ Ej, nin ite'n nin te k'eja'tz, cwe'n kajatxol kib tan ak'un. Cob o' eltz. At e', e' oc tan ak'un, nin at e', e' oc tan kaq'uicy'le'n tan paj yi e' kacontr. Yi e', yi e' oc tan kaq'uicy'le'n cy'a'n e'chk lans cya'n, tu e'chk makbil flech. Ncha'tz cy'a'n c'oxbil flech cya'n tu colol wutz chic'u'l yi ch'ich' cu'n. Ej, nin cyakil yi cyajcawil yi e' aj Judá, ate'-tz wutz chicoc tan chiquiwse'n. ¹⁷ Ncha'tz cyakil yi e' yi na chak'uj te yi tapij, chi quitane'n yi e' yi na chitzan tan teke'n yi e'chk c'ub, jalaj chik'ab tan ticy'le'n nin yi chima'cl tetz oyintzi', nin jalajt tan ak'un.

¹⁸ Ncha'tz quitane'n yi e' yi na chitzan tan banle'n yi tapij, at len chispar xe'ak chic'u'l yi na chak'uj. Ncha'tz cho'n at yi yaj yi na ocsan yi chun tzinxlaj.

¹⁹ Na nsken wal yi xtxolbile'j scyetz yi e' ajcaw, scyuch' yi e' gobernador, nin scyetz cyakil yi e' mas katanum. "Tircu'n o' joylaj len skaxo'l te yi na katzan tan ak'un, na nim tkan yi tapij yi na katzan tan banle'n. ²⁰ Cha'stzun te, yil quibitu' yil ñch'in yi chun, qui'c na ban alchok ate'tu', lajke'l chu'l'u' tan kuch'eye'n tan oyintzi'. Nin Kataj Ryos tz'ocopon tan kuch'eye'n," chinch bantz scyetz.

²¹ Ya'stzun kulejtz tan banle'n yi tapij. Ja ko'c tan ak'un jetz yi na je'ul yi k'ej, jalen yi na cu' k'ej. Ncha'tz nchiban yi e' yi na chitzan tan kaq'uicy'le'n, cy'a'n cyen tu' chima'cl tetz oyintzi' cya'n cyakil k'ej.

²² Ncha'tz wal scyetz cyakil yi e' intanum, scyuch' yi e' yi na chitzan tan kuch'eye'n te yi ak'un, yi tajwe'n tan kacyaje'n cyen le tnum Jerusalén cyakil lak'bal. Nin bixe' yi jun puntila'tz

wa'n tan chixcone'n tetz q'uicy'lom lak'bal. Ma chajk'ej, ja chak'uj te yi tapij.

²³ Ncha'tz te yi cobox k'eja'tz, quinin el be'ch ketz ka'n. Mpe ink, nka jun inxonl, mpe junk kamos nka jun yi na tzan tan kaq'uicy'le'n. Cya'l nin jun yi nink el be'ch tetz tan watl. Ej, nin yi nkaben tan ticy'le'n kuc'a', cy'a'n len kama'cl ka'n tetz oyintzi'.

5

Yijale'n wak' ib ñchixo'l te'n yi e' xonl Israel

¹ Itzun bantz nintzun e' mol quib cyakil yi e' xonl Israel scyuch' quixkel tan jun txumu'n scye'j coboxt katanum yi at chime'bi'l. ² Nin at e' cyaltz: "Yi o' ketz wi'nin kanitxa', nin qui'c kawa'. Cha'stzun te ja katx'ix wi'nin ixi'n triw scyetz tan qui kaquime'n tan we'j." ³ Nin ncha'tz at e' cyaltz: "Tan paj yi qui'c kawa' ja kak' yi katx'otx' scyetz e' rica'tz tetz prentil kawa', nin ja kak' scyetz e'chk ka'ama'l kale awije't lo'baj uva ka'n. Ncha'tz ja kak' yi kaca'l scyetz tetz prentil kac'mo'n." ⁴ Ncha'tz at e' cyaltz: "Ja el tzaj kac'mo'n tan ñchojle'n yi alcawal yi na c'uch yi rey. Nin ja kak' yi katx'otx' tu yi kujul scyetz tetz prentil yi kac'mo'na'tz."

⁵ Ej, nin cyaltz: "Mbi tzuntz yi buchij cho' cyak'un yi e' mas katanum yi at chime'bi'l, na katanum kib. Ej nin qui'c jatxbil chixo'l yi e' kanitxa' tu yi cyetz. Poro yi e' ketz kanitxa' ja wi't che' kac'ay tan cyoque'n tetz chi'esclaw. Nin qui't na jal kawalor tan chicolpene'l tzaj, na qui'ct katx'otx' nin qui'ct kujul, na benak tetz prentil yi katx'ok'be'n," che'ch tzun bantz.

6 Yi wital yi e'chk xtxolbila'tz, nintzun nno'ctz tan xtxumle'n, nin saj jun chin chi'ch c'u'lal swetz tan paj. **7** Yi wi't intxumul yi chin ploj nin yi jun ajtza'kla'tz, nintzun saj colp inwi' scye'j yi e' ajcaw scyuch' yi e' gobernador. Na mbi xac na chitzan tan jakle'n ta'al chipu'k scyetz katanum. Che' inmolol tzun cyakil yi e' xonl Israel tan xtxumle'n yi ñe'n sban yi jun xtxolbila'tz.

8 Yi chimolol quib chicyakil, nintzun waltz scyetz: "Yi o' ketz ja kajoy puntil tan chicolpe'n yi e' katanum yi benake' c'a'y jak' chica'wl yi e' mas tnum yi qui na cyek ñchi' Ryos. Ma yi e' cyeru' na chitzanu' tan chic'aye'n nin junt tir. ¿I pe' cyajbilu' tan koque'n tan chicolpe'n junt tir?" chinch tzun bantz scyetz. Qui'ct nin tzun jun yol cyaltz na qui't jal chiwalor tan yol.

9 Ncha'tz wal scyetz: "Qui na yub yi xtxolbil yi na chitzanu' tan banle'n. Tajwe'n cyeku' ñchi' Kataj Ryos, tan qui cyoque'n yi e' yi qui'c na cyocsaj, tan kayolche'n. **10** Cha'stzun te yi o' ketz scyuch' yi e' inxonl, scyuch' yi e' yi na chak'uj swuch', ja kak' chic'mo'n, tu ixi'n triw tetz chiwa' yi e' katanum. Poro ja wi't katxum yi skacuye' chipaj te yi chitx'ok'be'na'tz yi at sketz. **11** Ma jalu', copon inwutz scyeru'tan chicuyulu' chipaj yi e' katanum yi at chitx'ok'be'n scyeru'. Cyak'e'u' junt tir yi chitx'otx' tu yi cyujul, tu chica'lyi at cyen tetz prentil chitx'ok'be'n," chinch bantz scyetz. **12** "Ba'n atit, skabne' chi yi ntalu' sketz. Qui't kac'uch yi chitx'ok'be'n," che'ch tzun bantz.

Che' inchakol tzun yi e' pale'. Nin waltz scyetz yi e' ak'ol c'mo'n yi ate'-tz yi tajwe'n tan chisukil chiyol ñchiwutz cu'n yi e' pale'a'tz.

¹³ Ncha'tz je injabul yi be'ch wetz ñchiwutz tircu'n. Nin waltz scyetz: "Cho'n cu'n sbne' Ryos tan chilaje'n lenu' xe'ak chica'lu' tuml cyakil yi at scyuch'u' ko quil che'l cu'nu' te chiyolu' yi ja chisuku' tetz," chinch tzun bantz scyetz. "Amén, ya'stzunk sbne'," che'ch.

Tircu'n tzun e' cyak' k'ej Kataj. Nin e' el cu'n te'j quib yi chiyol yi e' suk.

¹⁴ Ej, itzun bantz te yi coblaj yoba'tz yi nchincon wetz tetz gobernador cwent Judá, quinin minxconsaj yi e'chk takle'n yi at derech jun gobernador te'j. Na ja chimbixe' tan Artajerjes yi rey, te yi at tzaj i' tul junaki'n yob tan cawu'n. Nin ja cyaj cyen wilol yi ak'un te yi na xon tzaj i' tul junak coblajix yob tan cawu'n. ¹⁵ Ma yi e' mas gobernador yi icy'nake' cyen, nk'era'tz nchiban cyetz, na ja cho'c tan chixile'n yi e' kawunakil. Na ntin tan jale'n chiwa'tu chiwin, ja chijak ca'wunak piñ sakal tul jujun k'ej. Ncha'tz yi e' mas yi ja chak'uj jak' chiwi', ja baj chibuchul yi e' wunak. Ma yi in wetz, nk'era'tz mban intxumu'n, na na wek ñchi' Ryos. ¹⁶ Ej nin ncha'tz ja bnix jun piñ wetz wa'n te yi tapij. Nin ja nak'uj scyuch' cyakil yi e' inmos yi na chak'uj swuch'.

Ej, nin ncha'tz quinin nno'c tan joyle'n puntil tan incambal mu'ñ intx'otx'. ¹⁷ Ma na, ja che' inc'a'chaj mas xkanca'p cient wunak cyakil k'ej. Ñchixo'l yi e' wunaka'tz, at cobox bajxom. Apart yi e' yi nchisaj tul junt nación tan kaxajse'n. ¹⁸ Nin in txiclin swutz yi gast. Na jun k'ej nintu', ja quim jun mam woys wa'n, tu kak balaj cne'r, tu e'chk balaj q'uitx. Nin yi na jepon lajuj k'ej, ja wak'

wi'nin win scyetz. Quinin minxconsaj yi chipu'k katanum tan ḥchojle'n cyakil yi e'chk gasta'tz, na ja wil yi qui'c ate' cu'nt.

¹⁹ “Ma jalu' bin Ta', yi ilu' inRyosil, nink nu'l tx'akx tc'u'lu'. Nink nu'l tx'akx tc'u'lu' tan yi ba'n yi mimban scye'j intanum,” chinch tetz Kataj.

6

Yi toque'n xo'wse'n Nehemías

¹ Bnixe'n tzun yi tapij. Qui'c mu'᷑ ama'l cyaj cyen yi qui'ck tapij te'j. Ntin cu'n e'chk sawan ntaxk oc puertil.

Itzun bantz yi quibital Sanbalat tu Tobías nin Gesem yi aj Arabia, scyuch' yi e' mas kacontr yi nsken wi't bnix yi tapij, ² nintzun ul mantartz cya'n swe'j. I klo' cyajbil yi cho'nk wopone'n scye'j tul jun aldey cwent yi tjoco'j yi na bi'aj Ono. Poro nintzun el intxum te yi chitxumu'n yi i'tz tan insuble'n tu'.

³ Bene'n tzun mantartz wa'n tan talche'n scyetz yi qui'c tama'lil swetz, na na katzan tan banle'n jun balaj ak'un. Nin yi kol chimben scye'j stanek yi ak'una'tz. ⁴ Cyaj tir ul mantar swe'j. Nin ite'n nin xtxolbila'tz na cyal. Ncha'tz in, ite'n nin xtxolbila'tz na walnin scyetz.

⁵ Tule'n tzun jun ḥchakum Sanbalat swe'j. Cy'a'n cart ta'n yi jakij. Nin ite'n nin xtxolbila'tz na tal tul. Ya'stzun o'i'n tir mantar cya'n swe'j.

⁶ Ej, nin je na tal yi u'je'j: “Nehemías, at yol na tzan ḥchixo'l wunak. Nin ite'n nin yol na tzan Gesem tan talche'n. Nin yi yol i'tz: Yi a᷑atz, scyuch' yi e' xonl Israel, na cxtzanwok tan xtxumle'n tan itele'n tzaj jak' ca'wl yi rey. Nin ya'stzun xac yi na

ctxtzanwok tan banle'n yi tapij. Ncha'tz na a'lchij yi aña'tz, cõocopon cyen tetz rey. ⁷ Ncha'tz ja kubit yi ja wi't chibixe' cobox elsanl stzi' Ryos awa'n tan tocse'n chic'u'l wunak. Nin scyale' scyetz cyakil wunak: 'Ma jalu' ja jal ketz kareyil yi o' aj Judá,' che'ch sbne'. Tz'elpon ak'ej yi kol tz'opon yi xtxolbile'j twi' Artajerjes yi rey. Cha'stzun te, mas balaj yil kajilon ketz tzawuch' tan xtx'ajle'n te'j, tan qui topone'n twi' rey," chij Sanbalat tul yi u'j.

⁸ Bene'n tzun intz'ibal yi xtxolbile'j tetz Sanbalat. "Yi xtxolbila'tz yi na tzanu' tan talche'n, qui'c mu'x xe', nin ilu' tu' txumul tetz," chinch ban nintz.

⁹ Ja lajluchax tzinwutz yi ja xcon yi jun xtxolbila'tz cyak'un ntin tan kaxo'wse'n. Na i tane'n ñchiwutz cyetz, yil kubit, kelepon xit, nin qui't ko'c il te yi ak'un. Poro yi in wetz mas tcunin woque'n il tan xtxumle'n yi ak'un ñe'nk tan bnixe'n chan.

¹⁰ Imbe'n tzuntz tan xo'n te Semaías yi cy'ajl Delaía, yi mamaj Mehetabel, yi junawes jopo'n tib i' xe yi tetz ca'l. Yi wopone'n nintzun tal i' swetz:

—Ba'n lo' chinch wetz yi nink kamol kib xe ca'l Kataj nin kalame'l tzaj yi e'chk puert, na te yi ak'bale'j at cyulbil biyol ketz, stzun i' bantz swetz.

¹¹ —Yi e' yaj chi wutane'n wetz qui na chixob cyera'tz, nin qui na cyew quib. Nin qui na chiben le ca'l Kataj ntin tan ew ib. Cha'stzun te quil chimben wetz tan ew ib, chinch bantz tetz.

¹² Ncha'tz el intxum tetz yi nk'e'tz Ryos na ak'on tzaj yi yol i'. Ma na tan paj yi chojjit i' cyak'un Sanbalat tu Tobías tan inxo'wse'n. ¹³ Chojij i' tan inxo'wse'n, bantz injuchul wil. Na yi nink mimban chi yi tal i', ja klo' el intx'ix, nin ja klo' el ink'ej.

14 “I bin jalu' Ta', ilu' inRyosil, qui'k tz'el te'j c'u'lu' yi xtxolbil yi na chitzan Sanbalat tu Tobías tan banle'n swe'j. Ncha'tz qui'k tz'el te c'u'lu' yi e'chk takle'n cachí' yi na ban yi xna'n Noadías, na na tocsaj tib tetz elsanl stzi'u'. Ej, nin qui'k tz'el te c'u'lu' yi mbi na chiban yi e' mas yi na cyocsaj quib tetz elsanl stzi'u', na ncha'tz e' na chitzan tan joyle'n puntil tan inxo'wse'n” chinch bantz tetz Kataj.

15 Ja tzun bnix yi tapij le junak o' tajlal xaw Elul.* Nicy' ciente tu cob k'ej ben tcy'al tan banle'n yi tapija'tz ske'j. **16** Yi quibital yi e' kacontr yi nsken wi't bnix yi kak'un, nintzun e' xobtz sketz. Ncha'tz e' ban yi mas nación yi ate' skanaka'jil. Qui't tzun cyocsaj quib nim, na nin el chitxum tetz yi ja bnix yi ak'un ka'n tan tu' yi xomij yi porer Ryos tan kuch'eye'n.

17 Te yi cobox k'eja'tz wi'nin cart ben swutz Tobías cyak'un yi e' katanum yi lmak wunak, yi xomij chiwi' te'j i'. Ncha'tz wi'nin tule'n u'j tan Tobías ḫchiwutz yi e'a'tz. **18** Na wi'nin intanum sken chisuk chiyol tan xome'n chiwi' te Tobías tan paj yi i' yi ji' Secanías, yi cy'ajl Ara. Nin ncha'tz xom chiwi' te'j tan paj yi Johanán, yi cy'ajl i', nsken chume' tu yi me'l Mesulam yi cy'ajl Berequías. **19** Cha'stzun te tzinwutz cu'n na cyak' k'ej i'. Nin cyakil yi na wal na opon cya'n twi' Tobías. Nintzun na ult u'j tan Tobías tan inxo'wse'n.

7

Yi chibixewe'n cobox ajcaw tan Nehemías

---

* **6:15** Yi yol “Elul” i'tz yi xaw septiembre tul kacalendario.

¹ Itzun bantz yi bnixe'n yi tapij, nin yi sken oc e'chk sawan, nintzun e' bixe' cobox q'uicy'lom sawan wa'n, nin cobox aj bitz, scyuch' cobox scyeri e' xonl Leví tan chixcone'n xe ca'l Kataj.

² Nintzun e' inchak yi witz'un Hanani,* tu Hananías yi chibajxom sanlar. Nin e' bixe' wa'n tetz ajcaw ḫchixo'l yi e' aj Jerusalén. Yi Hananíasa'tz i' jun balaj yaj yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j, na mas na tek i' ḫchi' Ryos ḫchiwutz yi e' mas katanum.

³ Nintzun wal scyetz: "Quil tzijakwoke'n yi e'chk sawan, jalen cu'n yil mak'tij k'ej. Nin cyakil cwe'n k'ej tajwe'n tan jople'n, nin tan tocse'n e'chk quiwel wutz coc." Nin ncha'tz wal scyetz: "Tajwe'n tan itilol yi ko ate' q'uicy'lom stzi'ak e'chk sawana'tz."

Ncha'tz e' bixe' aj ront wa'n tan q'uicy'le'n yi tnum. Nin wal scyetz yi e'a'tz yi na' cha'te't tan q'uicy'lomi'n. At e' nchixcon tan q'uicy'le'n yi tnum, nin at e' yi cho'n e' cyaje'n cyen tan q'uicy'lomi'n swutzak chica'l. ⁴ Ya'stzun wulejtz, na chin wutzile'n nin yi ama'l yi majij tan yi tnum, poro qui'c mas wunak najlche' tul, na ntaxk baj bnix junt tir chica'l.

Yi cwe'n junt tir chibi' yi e' xonl Israel

⁵ Itzun bantz nintzun tak' Ryos jun intxumu'n tan chicwe'n inmolol yi e' wi' banl wi' scyuch' cyakil yi e' mas katanum tan cu'se'n chibi' tan kilol yi jatna' kaxone'n. Ncha'tz jal yi liwr wa'n kale tz'ibane't chibi' yi e' yi ten᷑chan cyunle'n.

⁶ "Je chibi' yi e' xonl Israel yi itz'nake' Judá, nin benake' ticy'le'n pres tan Nabucodonosor yi rey

---

* **7:2** Neh 1:2.

cwent yi nación Babilonia. Yi e'a'tz ja chu'l junt tir tan najewe'n Jerusalén tu yi e'chk mas ama'l cwent Judá kale najlche't tenxchan.

⁷ "Yi chibajxom yi e'a'tz yi e' ul i'tz: Zorobabel, Josué, Nehemías, Azarías, Raamías, Nahamaní, Mardoqueo, Bilsán, Misperet, Bigvai, Nehum tu Baana.

Yi cyajlalyi e' wunakyi xomche' scye'

⁸ "Yi e' xonl Paros, i'tz cob mil tu jun ciente tu oxc'al tu coblaj chixone'n. (2,172)

⁹ Ma yi e' xonl Sefatías, ox ciente tu oxc'al tu coblaj chixone'n. (372)

¹⁰ Ma yi e' xonl Ara, kak ciente tu ni'cy tu cob chixone'n. (652)

¹¹ Ma yi e' xonl Pahat-moab yi xonl Josué tu Joab, i'tz cob mil tu wajxak ciente tu wajxaklaj chixone'n. (2,818)

¹² Ma yi e' xonl Elam, i'tz jun mil tu cob ciente tu ni'cy tu cyaj chixone'n. (1,254)

¹³ Ma yi e' xonl Zatu, i'tz wajxak ciente tu ca'wunak o' chixone'n. (845)

¹⁴ Ma yi e' xonl Zacai, i'tz juk ciente tu oxc'al tu lajuj chixone'n. (770)

¹⁵ Ma yi e' xonl Binuy, kak ciente tu ca'wunak wajxak chixone'n. (648)

¹⁶ Ma yi e' xonl Babaí, kak ciente tu junak wajxak chixone'n. (628)

¹⁷ Ma yi e' xonl Azgad, i'tz cob mil tu ox ciente tu junak cob chixone'n. (2,322)

¹⁸ Ma yi e' xonl Adonicam, kak ciente tu oxc'al tu juklaj chixone'n. (677)

¹⁹ Ma yi e' xonl Bigvai, i'tz cob mil tu oxc'al tu juklaj chixone'n. (2,077)

- ²⁰ Ma yi e' xonl Adín, i'tz kak cient tu ni'cy tu o' chixone'n. (655)
- ²¹ Ma yi e' xonl Ater, yi xonl Ezequías, i'tz jun mutx' tu wajxaklaj chixone'n. (98)
- ²² Ma yi e' xonl Hasum, i'tz ox cient tu junak wajxak chixone'n. (328)
- ²³ Ma yi e' xonl Bezai, i'tz ox cient tu junak cyaj chixone'n. (324)
- ²⁴ Ma yi e' xonl Harif, i'tz jun cient tu coblaj chixone'n. (112)
- ²⁵ Ma yi e' xonl Gabaón, jun mutx' tu o'laj chixone'n. (95)
- ²⁶ Ma yi e' aj Belén tu Netofa, jun cient tu jun mutx' tu wajxak chixone'n. (188)
- ²⁷ Ma yi e' aj Anatot, i'tz jun cient tu junak wajxak chixone'n. (128)
- ²⁸ Ma yi e' aj Bet-azmavet, ca'wunak cob chixone'n. (42)
- ²⁹ Ma yi e' aj Quiart-jearim, Cafira tu Beerot, juk cient tu ca'wunak ox chixone'n. (743)
- ³⁰ Ma yi e' aj Ramá tu Geba, kak cient tu junak jun chixone'n. (621)
- ³¹ Ma yi e' aj Micmas, i'tz jun cient tu junak cob chixone'n. (622)
- ³² Ma yi e' aj Betel tu Hai, i'tz jun cient tu junak ox chixone'n. (123)
- ³³ Ma yi e' aj Nebo, nicy' cient tu cob chixone'n. (52)
- ³⁴ Ma yi e' xonl yi junt yaj yi na bi'aj Elam, i'tz jun mil tu cob cient tu ni'cy tu cyaj chixone'n. (1,254)
- ³⁵ Ma yi e' aj Harim, i'tz ox cient tu junak chixone'n. (320)

- ³⁶ Ma yi e' aj Jericó, ox cient tu ca'wunak o' chixone'n. (345)
- ³⁷ Ma yi e' aj Lod tu Hadid nin Ono, juk cient tu junak jun chixone'n. (721)
- ³⁸ Ma yi e' aj Senaa, ox mil tu beluj cient tu junaklaj chixone'n. (3,930)
- ³⁹ Ma yi e' pale' yi e' xonl Jedaías, jun scyeri e' xonl Josué, at beluj cient, tu oxc'al tu oxlaj chixone'n. (973)
- ⁴⁰ Ma yi e' pale' yi e' xonl Imer, jun mil tu nicy' cient tu cob chixone'n. (1,052)
- ⁴¹ Ma yi e' pale' yi e' xonl Pasur, jun mil tu cob cient tu ca'wunak juk chixone'n. (1,247)
- ⁴² Ma yi e' pale' yi e' xonl Harim, jun mil tu juklaj chixone'n. (1,017)
- ⁴³ "Ma yi e' xonl Leví yi e' xonl Josué, tu Cad-miel yi e' cu'n xonl Hodavías, i'tz oxc'al tu cyajlaj chixone'n. (74)
- ⁴⁴ "Ma yi e' ajbitz yi e' xonl Asaf, i'tz jun cient tu ca'wunak wajxak chixone'n. (148)
- ⁴⁵ "Ma yi e' q'uicy'lom sawan, i'tz yi e' xonl Salum scyuch' yi e' xonl Ater, scyuch' yi e' xonl Talmón, scyuch' yi e' xonl Acub, scyuch' yi e' xonl Hatita, nin scyuch' yi e' xonl Sobai, jun cient tu junak wajxaklaj chixone'n chicyakil cu'n. (138)
- ⁴⁶ "Ma yi e' chakum yi e' xcon xe ca'l Kataj, i'tz yi e' xonl Ziha tu Hasufa, nin Tabaot. ⁴⁷ Tu yi e' xonl Queros, Siahá tu Padón. ⁴⁸ Ncha'tz yi e' xonl Lebana, Hagaba tu Salmai. ⁴⁹ Nin e' xonl Hanán, Gidel tu Gahar, ⁵⁰ Reaía, tu e' xonl Rezín nin Necoda. ⁵¹ Yi e' xonl Gazam, Uza nin Peseah. ⁵² Ncha'tz yi e' xonl Behida tu Harsa, ⁵³ tu yi e' xonl Bacbuc, tu Hacufa, tu Harhur. ⁵⁴ Nin Bazlut, tu

Mehída, tu Harsa. ⁵⁵ Tu yi e' xonl Barcos, scyuch' Sísara tu Tema. ⁵⁶ Ncha'tz yi e' xonl Nezía tu e' xonl Hatifa.

⁵⁷ "Ma yi e' chixonl yi e' ḥchakum Salomón, i'tz: Yi e' xonl Sotai, tu Soferet, tu Peruda. ⁵⁸ Ncha'tz yi e' xonl Jaala tu Darcón, nin Gidel. ⁵⁹ Yi e' xonl Sefatías, tu Hatil, tu Pequeret-hazebim, tu yi e' aj Amón. ⁶⁰ Cyakil yi e'a'tz ya'stzun e' yi e' xcon xe ca'l Kataj. I'tz ox cient tu jun mutx'tu coblaj chixone'n.

⁶¹ "Ma yi e' yi e' saj Tel-mela, tu Tel-harsa, tu Kerub, tu Adón, nin Imer, quinin lajluchax cya'n yi ko e' mero xonl kamam Israel nka qui'. ⁶² E' cu'n xonl Delaía tu Tobías, tu Necoda, nin i'tz kak cient tu ca'wunak cob chixone'n. (642) ⁶³ Ma chixonl yi e' pale' Habaía, tu Cos, tu Barzilai. Ja oc yi bi'a'tz tantu' yi mmo'c yi me'l Barzilai tetz txkel. ⁶⁴ Ja che'l laju'n ḥchixo'l yi e' mas pale' na yi toque'n joyle'n chibi' quinin e' jal. ⁶⁵ Ncha'tz yi ntaxk bixe' tan cycle'n ḥchixo'l, tal yi gobernador scyetz, yi qui'c cuj tan baje'n yi e'chk takle'n cya'n yi xansa'nt, jalen yil tz'oc jun pale' tan tx'ilu'n te'j, tan Urim tu Tumim.†

⁶⁶ "Yi cyajjal cyakil yi e' xonl Israela'tz yi e' ul i'tz, ca'wunak cob mil tu ox cient tu oxc'al chixone'n. (42,360) ⁶⁷ Te yi tajlala'tz quinin e' oc yi e' chimos cwent. Yi tajlal yi e' mosa'tz, i'tz juk mil tu ox cient tu junak juklaj chixone'n. (7,337) Ncha'tz at cob cient tu ca'wunak o' (245) chixone'n yi e' aj bitz yi ate' ḥchixo'l yi qui e' oc tajjal. ⁶⁸ Yi e' xonl Israela'tz,

---

† ^{7:65} "Urim tu Tumim" I'tz cob tal ne'ḥ c'ub yi xconak cyak'un yi e' wi'tz pale' tan jakle'n yi tajbil Ryos. Ej nin cho'n at cu'n tul yi ne'ḥ xbu'k yi at wutz c'u'l yi wi'tz pale'. Ex 28:30; Lv 8:8; Nm 27:21; Dt 33:8; 1S 28:6.

i'tz juk cient tu junak waklaj chixone'n. (736) Ej, nin cob cient tu ca'wunak o' (245) chimula', ⁶⁹ tu cyaj cient tu junak o'laj (435) camey tu kak mil tu juk cient tu junak (6,720) buru'.

⁷⁰ "Wi'nin ajcaw te yi jujun najal cyak' e'chk oy tan banle'n yi ak'un. Tak' yi gobernador: juklaj liwr oro, nicy' cient lmak lak, o' cient tu junaklaj be'ch cyetz pale'. Ej, nin cho'n tpone'n ta'n tk'ab yi colol pwok. ⁷¹ Ncha'tz ban yi cyajcawil yi jujun najal, cyak' o' quintal tu ni'cy oro, tu junak o' quintal sakal. ⁷² Ma yi e' mas katanum cyak' ox quintal tu ni'cy oro, tu junak cob quintal sakal, tu oxc'al tu juk be'ch cyetz pale'.

⁷³ "Cyakil yi e' xonl Israel scyuch' yi e' pale', scyuch' yi e' levita yi e' q'uicy'lom puert, yi e' aj bitz yi e' chakum le templo, cho'n cya'te'n tulak e'chk chi'ama'l," stzun Nehemías.

8

Yije'n si'le'nyi ley Moisés ñchiwutz yi e' xonl Israel

¹ Itzun bantz le juki'n xaw, nin te yi nsken chibaj bixe' yi e' xonl Israel swutzak chi'ama'l. Nintzun e' mol quib chichakil le yi ama'l yi at swutz yi sawan yi na bi'aj sawan tetz A'. Nintzun cyaltz tetz Esdras yi ajtz'ib, nin ncha'tz i' pale', tan saje'n tcy'al yi liwr tetz yi ley Moisés yi tak'nak Ryos scyetz yi e' xonl Israel.

² Saje'n tzun tcy'al Esdras yi liwra'tz, tul yi bajx k'ej tetz yi juki'n xaw tetz yi yob. Tule'n tzuntz tan i' ñchiwutz cyakil yi e' cmon yi chimolo'n quib le ama'la'tz. Ate' yaj, scyuch' xna'n, scyuch' yi e' nitxa' yi nsken baj ul cyajtza'kl.

3 Jalchan cunin xe'te'n Esdras tan si'le'n yi ley Moisés ñchiwutz, jalen yi topone'n chajcu'n k'ej. Cho'n chimolol quib le ama'l yi at swutz yi sawan yi na bi'aj sawan tetz A'. Ej, nin cyakil yi e' yi e' mol quibtz, e' oc tan tbite'n nicy' yi na tzan Esdras tan si'le'n. Nin qui'c nin jun najk jilon.

4 Cho'n tzun ate'n Esdras yi ajtz'ib tibaj jun ama'l yi tz'lum cu'n, yi nim mu'ñ wutz tkan, nin ya'tz nin xac yi bnixe'n. Nin le sbal i' txiclc'e' Matatías, Sema tu Anías. Ncha'tz Urías, Hilcías, nin Maasías. Ma le max i' txiclc'e' Pedaías, Misael, nin Malquías. Ncha'tz Hasum, Hasbadana, Zacarías nin Mesulam.

5 Je'n tzun jakol Esdras yi liwra'tz ñchiwutz cyakil yi e' yi ate'-tz. Nin lajluch cunin bene'n quiol cyakil yi e' wunak, na nim wutz tkan yi ama'l kale ate'nt Esdras.

6 Yi je'n jakol Esdras yi liwr, tircunin tzun e' je' txiclok nin e' nume' tan tbite'n. Nintzun oc Esdras tan c'u'laje'n Kataj, yi kaRyosil yi wi'nin k'ej. Je'n tzun chik'ol yi e' wunaka'tz chik'ab tcya'j, nin cyaltz: "Amén, ya'stzunk sbantz." Chicwe'n tzun joklok, nin copon cunin wutz chiplaj wuxtx'otx'. Tircu'n cyoque'n tan c'u'laje'n Kataj.

7 Nin yi e' xonl Leví yi ate'-tz i'tz: Josué, Bani, Serebías, Jamín, Acub, Sabetai, Hodías, Maasías, nin Kelita. Ncha'tz Azarías, Jozabed, Hanán, nin Pelaía. Nin e' octz tan xtx'olche'n xo'l yi ley scyetz yi e' mas wunak. Nin tircu'n numlche' tan tbite'n.

8 Nim tzun ban chiwi' tan si'le'n yi ley Kataj ñchiwutz chichakil cu'n, nin e' octz tan xtx'ixpe'n

le cyetz chiyol,* bantz tele'n chitxum cyakil yi e' yi ate'-tz te yi mbi' eka'n tan yi ley. ⁹ Cyakil yi e' wunak wi'nin cyok'e'n yi quibital yi xtxolbil yi at tul yi liwra'tz. Poro nintzun e' oc Nehemías yi gobernador tu Esdras yi ajtz'ib yi ncha'tz i' pale', scyuch' yi e' yi e' xonl Leví, tan makle'n chiwutz tan qui cyok'e'n, nin tan qui chibisune'n. Ej, itzun cyaltz scyetz: "Yi jun k'eje'j i'tz tan tak'le'n k'ej Kataj Ryos," che'ch bantz.

¹⁰ Ncha'tz tal Esdras scyetz: "Ma jalu' ba'n chibenu' tan wa'a'n. Chiwanku', nin ba'n baj balaj win cya'nu'. Ncha'tz ba'n cyak'u' chiwa' yi e' yi qui'c cyetz chiwa' cy'a'n cya'n, na yi jalu' i'tz jun k'ej tan c'u'laje'n Kataj Ryos. Nin quil chibisunu' ma na chitzatzinku', na kol katzatzin swutz Kataj, sjalok kachamil ta'n." ¹¹ Ncha'tz yi e' xonl Leví, e' octz tan chimayse'n, nin tan makle'n chiwutz yi e' mas wunak tan qui cyok'e'n na yi jun k'ea'tz i'tz tan tak'le'n k'ej Kataj.

¹² Chibene'n tzun cyakil yi e' wunaka'tz tan wa'a'n. Ej, nin baj chijatxol chiwa' ñchiwutz yi e' yi qui'c cyetz chiwa' cy'a'n cya'n. Na i'tz jun nim k'ej yi na chitzan tan ticy'se'n, na sken el chitxum tetz yi yol yi je' si'le'n ñchiwutz.

¹³ Itzun le junt k'ej, nintzun e' mol quib yi e' cyajcawil yi jujun k'u'j e' yi chixonl quib, scyuch' yi e' pale', nin yi e' xonl Leví te Esdras tan xtxumle'n yi mbi na ele't yi xtxolbil yi at tul yi ley yi tz'iba'nt cyen. ¹⁴ Nintzun e' nojpontz te yi xtxolbil yi tal Kataj Ryos tetz Moisés, yi tajwe'n tan cya'te'n

---

* **8:8** Tan paj yi nim tiemp e' a'tij jalen Babilonia (mas 70 yob), kale na xcone't junt jilwutz yol yi na bi'aj arameo, qui't na a'w mas hebrey cya'n.

cyakil yi e' xonl Israel tzak' scabte' tul yi nim k'ej yi na bi'aj: "Nim k'ej tetz scabte'," yi na icy' tul yi juki'n xaw tetz yi yob.

¹⁵ Tele'n tzun stziblal ñchiwi' cyakil yi e' yi ate' Jerusalén, scyuch' yi e' mas yi ate' lakak e'chk tnum solte'j Jerusalén, yi tajwe'n tan chibene'n yi e' wunak xo'lak tx'ac'aben tan joyle'n k'ab oliw, tu e'chk k'ab arrayán tu e'chk xak xa'j, nka alchok jilwutz k'ab tze' tan banle'n len jun scabte' chi yi tz'iba'nt cyen le ley.

¹⁶ Chibene'n tzun cyakil yi e' wunak tan joyle'n e'chk k'ab tze'a'tz. Yi cyule'n, nintzun e' octz jujun najal tan banle'n yi chiscabte'. At e' yi e' oc tan banle'n yi cyetz tibaj chica'l yi ñk'ajlaj yi wi'. Nin at e' e' oc tan banle'n wutzk'anil yi chica'l. Ncha'tz at scabte' bnix wutzk'anil yi ca'l Kataj. Nin at bnix le c'aybil yi at swutz yi sawan yi na bi'aj Tetz Efraín.

¹⁷ Tircu'n tzun yi e' xonl Israel yi ulnake' junt tir, e' oc tan banle'n chiscabte'. Nin e' cyaj cyen txe'. Na jetz te yi tiemp tetz Josué yi cy'ajl ta' Nun, jalen te yi tiempe'j, qui't na bajij yi xtxolbila'tz. Cha'stzun te bixewe'n junt tir. Ej, nin wi'nin chitzatzine'n te yi jun xtxolbila'tz.

¹⁸ Juk tzun k'ej ban yi jun nim k'ej a'tz. Nin jetz le bajx k'ej jalen te yi wi'tzibil k'ej, nim cu'n wi' ban Esdras tan si'le'n yi liwr kale atit yi ca'wl Kataj Ryos ñchiwutz cyakil yi e' wunak yi ate'-tz. Ma le wajxaki'n k'ej, nintzun oc jun chin chamo'n ib yi wi'nin eka'n ta'n chi yi bixba'nt cyen tul yol Kataj.

Ryos

¹ Itzun bantz le junak cyaj tajjal ite'n nin xawa'tz, nintzun e' molt quib chicyakil yi xonl Israel tan nachle'n Kataj. E' mol quib tan muc'le'n we'j, nin oc yi be'ch cyetz yi na ñchaj yi wi'nin chibisune'n. Ej, nin je' chipuc'ul puklaj xo'l chiwi'.

² Ncha'tz, nin e' jatx quib yi e' xonl Israel scyuch' yi e' awer nak yi ate' ñchixo'l. Nintzun e' baj xcy'e'ntz tan jakle'n cuybil chipaj tetz Kataj, nin tan xtxole'n yi quil tu yi quil yi chimam chite'.

³ Te yi txiclc'hé', nintzun oc si'le'n yi liwr kale atit yi ca'wl Kataj Ryos ñchiwutz. Ox tzun or e' bantz tan tbite'n yi ca'wla'tz. Nin oxt or e' ban tan xtxole'n yi quil nin tan c'u'laje'n Kataj.

⁴ Nintzun e' je' yi e' xonl Leví tibaj yi e'chk yotx, nin e' oc tan cu'swutzel tetz Kataj yi kaRyosil. Chin chiwi' nin ban tan yol. Je chibi' yi e'a'tz: Josué, Binuy, Cadmiel, Sabanías, Buni, Serebías, Bani nin Quenani.

⁵ Ncha'tz yi cobox xonl Leví, Josué, Cadmiel, Benuy, Hasabnías, Serebías, Hodías, Sebanías nin Petaías, nin cyal scyetz cyakil yi e' mas xonl Israel: "Kamole'e'n kib, nin ko'ken tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Kataj yi kaRyosil. Kak'e' kak'ajsbil tetz, tetz ben k'ej ben sak. Na at mas k'ej yi tetz bi' swutz alchok jilwutz bi'ajil," che'ch bantz.

⁶ Ncha'tz tal Esdras: "Ta', ntin ilu' ketz Kataj. Qui'c junt at. Ilu' bnol tetz yi tcya'j tu cyakil yi e'chk takle'n yi at tcya'j. Nin ilu' bnol tetz yi wuxtx'otx' tu cyakil yi e'chk takle'n yi at swutz. Nin ilu' bnol tetz yi mar tu cyakil yi at xe'. Ilu' xicyol tetz cyakil yi e'chk takle'na'tz. Ej, nin cyakil yi jun c'oloj ñchakumu' yi ate' tcya'j na chitzan tan c'u'laje'nu'.

7 "Kataj, ilu' kaRyosil, ilu' txa'one'n Abram tan xome'n te'ju'. Ilu' elsan tzaj le tnum Ur kale na-jlche't e' caldeo. Nin ja je' xtx'ixpulu' yi bi', na ja oc ta'nu' tetz Abraham.

8 "Ta', ja tilu' yi i' jun yaj yi ja k'uke' c'u'l te'ju'. Cha'stzun te ja bixe' jun tratu' tuch'. Yi jun trata'tz i'tz, yi ja suku' tan tk'olu' jun c'oloj ama'l tetz. Nin i'tz chi'ama'l yi e' cananeo tu e' hitita, e' amorroeo, e' ferezeo, e' jebuseo tu yi e' gergeseo. Suknaku' tetz, nin ja el cu'nu' te yi yolu', na ja tak'u' yi ama'la'tz scyetz yi e' tetz xonl. Na yi ilu' teru' ilenin na el cu'nu' te yi yolu'.

9 "Nin ncha'tz, ja tilu' yi q'uixc'uj yi micy'pon cyak'un yi e' kamam kate' jak' chica'wl yi e' aj Egipto. Ncha'tz yi cyopone'n tzi Cyak Mar, ja tbitu' chitz'i chikul yi cyoque'n tan jakle'n ñch'eybil cyetz teru'.

10 "Ja ñchaju' wi'nin techl tu e'chk milawr tetz yi faraón, scyuch' yi e' mas ajcaw yi ate' jak' ca'wl i', scyuch' cyakil yi e' aj Egipto. Ja ñchaju' yi xtxobila'tz scyetz tan chicawse'n, na ja tilu' yi q'uixc'uj tu yi jisbil cyetz yi e' kamam kate' yi micy'pon cya'n jak' chica'wl. Nin ja jal k'eju' tan yi e'chk milawra'tz yi mbanu'.

11 "Cob cuntu' el yi Cyak Mar tanu' yi quicy'e'n tzaj yi e' kamam kate'. Na skejenle'n quicy'e'n tzaj. Yi wi't quicy'e'n tzaj cwe'n tzun jopolu' yi mar, nin cyakil yi e' yi xomche' tzaj tan chitz'amle'n, ja chicyaj cyen xe mar. Ja chiben mulk'uj chi na ban jun c'ub yi na ben jo'li'n wi a'.

12 "Ncha'tz ja bajx cu'nu' ñchiwutz tul jun boc'ojo sbak' tan ñchajle'n chibe'. Ma lak'bal, bajxiju' ñchiwutz tul jun boc'ojo k'ak' tan xtxeke'n chibe'.

13 "Ej, nin ncha'tz ja cu'ulu' tan yol scyetz wi wutz Sinaí. Ja jilon tzaju' scyetz tcyaj, nin ja talu' yi tajbilu' scyetz. Ja talu' yi balaj x̄chusu'nu' scyetz, ja tak'u' e'chk leyu' tu e'chk ca'wlu' yi bintzinin tetz scyetz.

14 "Ja talu' scyetz yi tajwe'n tan chibnol tane'n yi jun k'ej ujle'n. Cho'n tk'olu' yi e'chk ca'wla'tz tetz Moisés yi x̄chakumu'.

15 "Ncha'tz tak'u' chiwa' yi cho'n saje'n tcyaj. Nin ja tak'u' quic'a' te yi ate' tzaj le ama'l tz'inunin tu'. Nin yi a'a'tz cho'n tele'n tzaj ta'nu' le c'ub.

"Ncha'tz ja tak'u' ama'l scyetz tan cyetzal yi luwar yi suknaku' scyetz chimam chite'. **16** Poro yi e' cyetz, scyuch' yi e' mas chixonl yi xomche' tzaj, ja cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. Ja cho'c yab, na ja cyaj cyen quilol yi ca'wlu'. **17** Quinin e' oc tan xtxumle'n yi e'chk milawr tu yi e'chk takle'n yi banaku' scye'j. Ma na ja cho'c yab na ja cho'c tan joyle'n junt chibajxom tan cyajse'n junt tir jak' chica'wl yi e' aj Egipto. Poro yi teru' Kataj ilu' jun Ryos yi na cuyu' kapaj. Ilu' jun Ryos yi na el k'ajabu' ske'j. At pasensu', nin at lok' ib tuch'u', na quinin nchicyaj cyen tilolu'. **18** Nin ja cuyu' chipaj. Wech na e' oc tan banle'n jun teblal ne'x wacx yi se'ij cu'n cyulej. Nintzun cyaltz: 'Yi teblale'j i'tz yi karyosil yi nxcye'tan kelse'ne'l tzaj Egipto,' che'ch. Tan yi xtxolbila'tz ja el k'eju' cya'n. **19** Poro yi teru' ja el k'ajabu' scye'j. Na quinin nche' cyaj cyen tilolu' le yi ama'l tz'inunin tu'. Nin yi jun boc'oj sbak' yi bajxij x̄chiwutz ta'nu' tan x̄chajle'n chibe' chajk'ej, tu yi jun boc'oj k'ak' yi na txekun chibe' lak'bal, quinin el jatxolu' scye'j.

20 "Ej, nin cha'tz ja xcon yi espírituju' tan chichusle'n. Nin qui'c jun k'ej jak chiquim tan we'j na ja tak'u' yi maná scyetz. Nin qui nchiquim tan saktzi', na ja tak'u' quic'a'.

21 "Ja tak'u' cyakil yi tajwe'n scyetz te yi ca'wunak yob yi nchixon le ama'l tz'inunin tu'. Qui'c nin jun takle'n yi jak ban palt scyetz, na yi be'ch cyetz quinin nlo'on, nin quinin mben mal quikan tan xo'n.

22 "Ja tak'u' wi'nin e'chk ama'l tu e'chk nación scyetz. Na ja tak'u' yi ama'l Hesbón scyetz yi at jak' ca'wl yi rey Sehón. Nin ja tak'u' yi ama'l Bassán scyetz yi at jak' ca'wl yi rey Og.

23 "Ja tak'u' chibarl na ja tak'u' wi'nin chinitxa'. Cho'n cunin mban tajlal chinitxa' chi tane'n yi tx'uml tcyaj. Nin ja chu'l tcy'alu' swutz yi ama'le'j yi suknaku' scyetz yi e' kamam kate'.

24 "Yi cyule'n tzone'j Canaán, ja tak'u' ama'l scyetz tan chixcyewe'n tan chibiyle'n yi e' wunak yi ate' swutz yi ama'le'j. Nin ja tak'u' ama'l scyetz tan chibnol yi cyajbil scye'j yi e' wunaka'tz tuml chireyil.

25 "Ncha'tz ja cyetzaj yi e'chk tnum yi at tapij solte'j, tu e'chk balaj cojibil, tu e'chk balaj ca'l, tu yi e'chk julil a', tu e'chk balaj ujul nin e'chk balaj wi' oliw.

"Ncha'tz ja cyetzaj wi'nin e'chk ama'l kale atit lo'baj. Ja quil yi banl talma'u', na ja baj wi'nin lo'baj cya'n jalen yi ticy'e'n chipaj te'j.

26 "Poro lastum e', na nin e' oc tan pajle'n ca'wlu'. Na ja el k'ej yi leyu' cya'n. Nin ja chiquim yi e' elsanl stzi'u' cya'n yi ocnake' tan talche'n yi mero bintzi scyetz, quimnake' yi e' elsanl stzi'u'a'tz

cya'n yi ocnake' tan chimoxe'n tan chixome'n te'ju'. Tan yi xtxolbila'tz chumam nin quil yi e' intanum yi nchijuch swutzu'.

27 "Cha'stzun te ja tak'u' ama'l scyetz chicontr tan cyoque'n tan chibiyle'n cu'n. Nin te yi q'uixc'uj yi ate' cu'nt, ja chijak ḫch'eybil cyetz teru'. Nin yi ilu' teru' ja elt k'ajabu' scye'j, na ja tbitu' chitz'i chikul yi cyoque'n tan jakle'n cuybil chipaj teru'. Nin ja je' xtxa'olu' jun yaj tan chicolpene'l tzaj jak' ca'wl yi chicontr.

28 "Poro te yi cya'l na xuxin scye'j e' kamama's, ja tzun cha'jt junt tir tan pajle'n ca'wlu'. Cha'stzun te tk'olu' ama'l tan chibene'n jak' ca'wl chicontr. Ej, nin te yi q'uixc'uj yi ate' cu'nt, ja chijakt ḫch'eybil cyetz teru', nin yi ilu' teru' ja elt k'ajabu' scye'j, na ja tbitu' chitz'i chikul, nin tan yi banl talma'u', wi'nin tir ja cuyu' chipaj.

29 "Ta', ocnaku' tan makle'n chiwutz bantz chixome'n te yi ca'wlu'. Poro yi e' cyetz, quinin ncyocsaj, ma na ja cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, nin qui'c mu'x xac yi ca'wlu' ban ḫchiwutz. Ja chipaj yi ca'wlu' yi na tak' itz'ajbil scyetz yi e' yi na chiban tane'n. Quinin nchixom te yi tajbilu'. Wech na wi'nin tir ocnaku' tan chicolpene'l tzaj jak' ca'wl yi chicontr.

30 "Ta', sajle'n cuntuninu'-tz tan cuyle'n chipaj. Ja ḫchaju' yi pasensu' scyetz, na ja ocu' tan makle'n chiwutz tan porer yi espírituju', nin ja chixcon yi e' elsanl stzi'u' tan makle'n chiwutz. Poro quinin mo'c te chiwi'. Cha'stzun te tk'olu' ama'l tan chibene'n pres jak' chica'wl yi e'chk mas nación bene'n tzi'n wi munt.

31 "Poro ja nin elt k'ajabu' scye'j na quinin nche' cu' sotzalu' tircu'n. Nin quinin nche'l te c'u'lu', na yi ilu' teru', ilu' jun Ryos yi wi'nin na el k'ajabu' scye'j wunak.

32 "Ma jalu' bin Ta', yi ilu' teru' ilu' kaRyosil, nin wi'nin ñchamilu'. At poreru'. Nin tajwe'n tan kekal ñchi'u'. Yi ilu' teru', tz'elpon cu'nu' te yi yolu' yi suki'nt ta'nu', na wi'nin banl talma'u' skibaj. Qui'k tz'el te c'u'lu' yi e'chk q'uixc'uj yi ja icy'pon cyak'un yi e' kataj, scyuch' yi e' kabajxom, scyuch' yi e' kapale'il, scyuch' yi e' elsanl stzi'u', nin scyuch' cyakil yi e' kamam kate' sajle'n tunintz. Quil tz'el te c'u'lu' yi q'uixc'uj yi icy'nakpon cyak'un, jetz te yi tiemp yi ncawun yi ajcaw cwent Siria skibaj, jalen jalu'.

33 "Poro Ta', qui'c nin mu'ë tilu' ske'j, na kapaj nin kera'tz yi mu'l e'chk takle'na'tz skawutz. Na yi ilu' teru', ja el cunu' te yi yolu', ma yi o' ketz jaltnin juchle'n il ka'n swutzu'. **34** Qui'c nin jun skaxo'l yi jak ban tane'n yi ca'wlu'. Tunink yi e' kareyil, nka yi e' kabajxom, nka yi e' kapale'il, nka yi e' kamam kate', cya'l jun yi nink mban tane'n yi ca'wlu'. Wech na yi xac yi e'chk ca'wla'tz, i'tz tan makle'n kawutz te e'chk takle'n cachi'.

35 "Poro yi e' kamam kate', quinin e' oc jak' ca'wlu'. Wech na tak'u' chime'bi'l, tu e'chk balaj cojbil scyetz, tu e'chk lmak tnum. Yi cyetzal yi e'chk ama'la'tz, quinin e' oc tan c'u'laje'nu', nin quinin cyaj cyen quilol yi e'chk yab ajtza'kl yi xomche' te'j.

36 "Ma jalu' Ta', ajk cuntzaj wutzu' tan kax-maye'n, na o' esclaw jalu' le yi ama'le'j yi tak'naku' scyetz yi e' kamam kate' tan chiwane'n swutz, nin

tan jale'n chime'bi'l. ³⁷ Poro tan paj yi ja kajuch kil swutzu', cyakil kacosech yi na je' swutzak ka-cojibil, cho'n na ben ñchik'ab yi e' rey yi e' awer nak yi na chicawun skibaj. Na chicawun skibaj, nin na cho'c tan kaxile'n. Qui'c jun e'chk takle'n yi qui'k na aj ñchik'ab, nicy' nin o' ketz scyuch' kawun. Junawes ato' jak' chica'wl. Tan cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j na kabisun," stzun Esdras bantz tul oración.

Yi bnixe'n jun u'j tetz quiwel chiyol yi chixomok te Ryos

³⁸ Tan cyakil yi e'chk taklen yi mbajij ske'j, ja katxum tan koque'n junt tir jak' ca'wl Ryos. Nin tetz quiwel kayol, ja cu' katz'ibal yi xtxolbila'tz tul jun u'j, nin ja oc jun sey te'j. Nin ncha'tz ja cu' wi' kak'ab tej, yi o' bajxom, scyuch' e' xonl Leví, scyuch' yi e' kapale'il.

10

Yi chisukil yi e' xonl Israel chiyol tan chibnol tane'n yi ca'wl Ryos

¹ Je yi kabi' yi o' yi cu' wi' kak'ab te yi u'j yi bnix ka'n kale o' sukwit yi skabne' tane'n yi ca'wl Ryos. Cu' weri imbi' yi in gobernador, yi in Nehemías, yi cy'ajl Hacalías.

² Ncha'tz cu' chibi': Sedequías, Seraías, Azarías, Jeremías, ³ Pasur, Amarías, Malquías, ⁴ Hatús, Sebanías, Maluc, ⁵ Harim, Meremot, Obadías, ⁶ Daniel, Ginetón, Baruc, ⁷ Mesulam, Abías, Mijamín, ⁸ Maazías, Bilgai tu Semaías. Cyakil yi e'a'tz, e' cu'n pale'.

⁹ Ncha'tz je chibi' yi e' xonl Leví yi cu' wi' chik'ab te'j: Josué yi cy'ajl Azanías, tu Binuy yi xonl Henadad nin Cadmiel. ¹⁰ Scyuch' yi e' titz'un yi na chibi'aj Sabanías, tu Aodías, Kelita, Pelaías tu Hanán, ¹¹ Micaía, Rehob, Hasabías, ¹² Zacur, Serebías, Sebanías, ¹³ Hodías, Bani nin Beninu.

¹⁴ Ej, nin je chibi' yi e' kawi' banl wi' tetz tnum: Paros, Pahat-moab, Elam, Zatu, Bani, ¹⁵ Buni, Azgad, Bebai, ¹⁶ Adonías, Bigvai, Adín, ¹⁷ Ater, Ezequías, Azur, ¹⁸ Hodías, Hasum, Bezai, ¹⁹ Harif, Anatot, Nebaí, ²⁰ Magpías, Mesulam, Hezer, ²¹ Mesezabeel, Sadoc, Jadúa, ²² Pelatías, Hanán, Anaías, ²³ Oseas, Hananías, Hasub, ²⁴ Halohes, Pilha, Sobec, ²⁵ Rehum, Hasabna, Maasías, ²⁶ Ahías, Hanán, Anán, ²⁷ Maluc, Harim nin Baana.

²⁸ Ncha'tz cu' wi' chik'ab yi e' mas xonl Israel chi quitane'n yi e' pale', scyuch' yi e' xonl Leví, scyuch' yi e' q'uicy'lom puert, scyuch' yi e' ajbitz, scyuch' yi e' chakum yi na chixcon le ca'l Kataj, scyuch' cyakil yi e' mas wunak yi nsken chijatx quib, scyuch' yi e' awer nak, tuml cyakil quixkel, scyuch' yi e' chinitxa' yi nsken ul cyajtza'kl. Tircu'n e'a's cu' len wi' chik'ab te yi jun kayola'tz.

²⁹ Ej, nin ncha'tz junit ban chitxumu'n scyuch' yi e' chixonl, scyuch' cyetz cyajcawil. Nintzun e' suk chiyol, yi ñchixomok te yi ca'wl kaRyosil, yi tak'nak i' tetz Moisés yi elsanl stzi' i'. E' suk chiyol, yi ñchibne' tane'n yi ca'wl tu yi tajbil Ryos.

³⁰ Je chiyole'j yi nchisuk tetz Kataj:

Qui'c rmeril tan kak'ol ama'l tan tumewe'n jun kanitxa' scyuch' yi e' awer nak. ³¹ Nin qui'c rmeril tan kalok'ol jun e'chk takle'n scyetz yil chu'l tan

c'ayi'n le yi jun k'ej ujle'n, nka alchok junt k'ej yi xan skawutz ketz.

Ncha'tz ja bixe' ka'n yi tajwe'n tan tujewe'n katx'otx' yil jepon yi juki'n yob. Ntin kak yob skak'ujk swutz yi katx'otx', ma le juki'n yob stz'ujek ka'n. Ej, nin ncha'tz yil jepon yi juki'n yoba'tz, tajwe'n kacuy chipaj yi e' katanum yi at chitx'ok'be'n sketz.

³² Ncha'tz bixe' ka'n tan kak'ol len jun tal xti'l sakal le jujun yob tan jale'n yi bambil xe ca'l Kataj.

³³ Chi tane'n yi pwok yi na xcon tan lok'che'n yi pam yi na cyaj cyen swutz Kataj, tu yi e'chk oy yi tajwe'n tz'oylij cyakil k'ej. Nin tan lok'che'n yi tx'ixwatz yi na pat-xij cyakil k'ej, tu yi e'chk mas tx'ixwatz yi na pat-xij le jujun k'ej ujle'n, tu yi e'chk oy yi na koy yi na jal yi ne'ë xaw, tu yi e'chk mas k'ej yi xansa'nt.

Ncha'tz ja bixe' ka'n tan kak'ol len kacutxuj, bantz jale'n yi e'chk mas oy yi tajwe'n tz'ak'lrij, chi tane'n yi oy tan jakle'n cuybil kapaj. Ej, nin tan jale'n tircu'n yi tajwe'n tan banle'n kamunl swutz Kataj.

³⁴ Ncha'tz cyakil e' yi e' pale' scyuch' yi e' xonl Leví, scyuch' cyakil yi e' mas katanum, o' oc tan tx'ilu'n ske'j yi na' scyetz jujun najal tz'ulsan yi si' yi xconk le yi ca'l Kataj. Tajwe'n yil tz'opon yi si'a'tz te yi e'chk k'ej yi bixba'nt tan xcone'n le patbil tx'ixwatz, quib yi tz'iba'nt cyen le ley.

³⁵ Ncha'tz ja bixe' yi tz'ul cyakil yi bajx wutz yi kujul ka'n xe ca'l Kataj.

³⁶ Ncha'tz ja bixe' ka'n yi skak'e' yi bajx kanitxa'tetz Kataj, tu yi bajx cyal yi kawacë scyuch' cyakil kawun, chi tz'iba'nt cyen tul yi ley. Nin cho'n

chopon ka'n ñchiwutz yi e' pale' yi ate' tan banle'n chimunl le ca'l Kataj.

³⁷ Ncha'tz ja bixe' ka'n yi kak'e' yi kadiesum, scyetz yi e' kapale'il. Na yil je' yi katriw tu yi bajx wutz yi e'chk lo'baj, tu yi bajx wutz uva, tu yi bajx aceit yi na bnix te wutz oliw, cho'n tz'opon ka'n ñchiwutz yi e' xonl Leví. Na ya'stzun cyetz chibambil.

³⁸ Nin yil chopon yi e' xonl Leví tan c'ulche'n yi e'chk oya'tz, tajwe'n xomnin jun pale' scye'j, jun scyeri yi xonl Aarón. Yil molxij cya'n, ba'n tzun tz'aj yi diesum cya'n le ca'l Kataj.

³⁹ Ja bixe' ka'n cyakil yi o' xonl Israel scyuch' yi e' xonl Leví, tan kak'ol len e'chk koy yil je' kacosech. Kak'e' te kuxi'n triw tu yi ta'al uva yil molxij ka'n, tu yi aceitil yi wutz oliw. Cho'n tz'opon ka'n kale na molxe't yi e'chk oy le ca'l Kataj, kale na cha'te't yi e' pale', scyuch' yi e' q'uicy'lom ca'l Kataj, scyuch' yi e' aj bitz te yi na cha'tij tan banle'n chimunl. Na ja bixe' ka'n yi quil tz'el yi ca'l Kataj te kac'u'l.

11

Yi je'n yi censo tan Nehemías

¹ Itzun bantz cho'n tzun e' cyaje'n cyen yi e' ajcaw tetz tnum tan najewe'n Jerusalén. Ma yi e' mas wunak nintzun oc tx'ilu'n. Lajlaj tzun najal e' baje'n quilel. Nin te yi lajlaj najala'tz jun ntzi' najal tajwe'n tan chinajewe'n Jerusalén, yi ama'l yi wi'nin xanil. Ma yi e' mas najal cho'n ñchinajank tulak e'chk mas tnum.

² Cyak'ol tzun yi e' mas wunak chibarl squibaj yi e'a'tz yi tetz cu'n cyalma' e' cyaje'n cyen tan najewe'n Jerusalén. ³ Ntin yi e' ajcaw scyetz yi e'

xonl Israela'tz, cho'n chicyaje'n cyen tan najewe'n Jerusalén. Ma yi e' mas xonl Israel, scyuch' yi e' pale', scyuch' yi e' xonl Leví, scyuch' yi e' chakum le templo, scyuch' yi e' mos k'ajtzun Salomón, cho'n chinajewe'n tul e'chk mas tnum cwent Judá. Ḍchijunale'n cu'n te chi'ama'l.

⁴ Je chibi' cobox xonl Judá tu yi cobox xonl Benjamín yi e' cyaj cyen Jerusalén.

Yi chibi' yi e' xonl Judá i'tz:
Ataías yi cy'ajl Uzías, nin yi Uzíasa'tz, i' yi cy'ajl Zacarías.

Ma Zacarías i' cy'ajl Amarías.

Ma Amarías i' cy'ajl Sefatías.

Ma Sefatías i' cy'ajl Mahalaleel.

Ma Mahalaleel i' xonl Fares.

⁵ Yi junt xonl Judá i'tz Maasías, yi cy'ajl Baruc.

Ma Baruc i' cy'ajl Colhoze.

Ma Colhoze i' cy'ajl Hazaías.

Ma Hazaías i' cy'ajl Adías.

Ma Adías i' cy'ajl Joiarib.

Ma Joiarib i' cy'ajl Zacarías, yi cy'ajl Siloni.

⁶ Cyakil yi e' xonl Faresa'tz yi e' cyaj cyen tan najewe'n le tnum Jerusalén, i'tz cyaj cient tu oxc'al tu wajxak chixone'n, nin cyakil yi e'a's nsken tz'ak chiyob.

⁷ Ma yi e' xonl Benjamín i'tz:

Salú yi cy'ajl Mesulam.

Ma Mesulam i' cy'ajl Joed.

Ma Joed i' cy'ajl Pedaías.

Ma Pedaías i' cy'ajl Colaías, yi cy'ajl Maasías.

Ma Maasías i' cy'ajl Itiel.

Ma Itiel i' cy'ajl Jesaías.

⁸ Ncha'tz ja chicyaj cyen yi e' titz'un Salú Jerusalén. Je chibi'e'j: Gabai tu Salai. Cyakil yi e' xonl Benjamína'tz, i'tz beluj cient tu junak wajxak chixone'n. ⁹ Nin yi cyajcawil, i'tz Joel yi cy'ajl Zicri, tu Judá yi cy'ajl Senua, yi ca'p ajcaw tetz tnum.

¹⁰ Ma yi e' pale' yi e' cyaj cyen le tnum i'tz:
Jedaías, yi cy'ajl Joiarib, nin Jaquín.

¹¹ Nin Seraías yi cy'ajl Hilcías.

Ma Hilcías i' cy'ajl Mesulam.

Ma Mesulama'tz i' cy'ajl Sadoc.

Ma Sadoc i' cy'ajl Meraiot yi cy'ajl Ahitob.

Yi jun Seraíasa'tz, i' yi wi'tz ajcaw xe ca'l Kataj.

¹² Ncha'tz ja chicyaj cyen mas pale' yi na chak'uj xe ca'l Kataj. At wajxak cient tu junak cob chixone'n.

Nin ncha'tz cyaj cyen yi pale' yi na bi'aj Adaías, yi cy'ajl Jeroham.

Ma yi Jerohama'tz i' cy'ajl Pelalías.

Ma Pelalías i' cy'ajl Amsi.

Ma Amsi i' cy'ajl Zacarías.

Ma Zacarías i' cy'ajl Pasur.

Ma Pasur i' cy'ajl Malquías.

¹³ Ncha'tz at cob cient tu ca'wunak cob xonl Adaías yi e' cyaj cyen tan najewe'n le tnum Jerusalén. Nin yi e'a's, e' len cu'n ajcaw te jujun k'u'j najal.

Ncha'tz cyaj cyen Amasai yi cy'ajl Azareel.

Ma yi Azareela'tz i' cy'ajl Azai.

Nin yi Azai i' cy'ajl Mesilemot, yi cy'ajl Imer.

¹⁴ Yi tajjal chixone'n yi e' cyaj cyen tan najewe'n Jerusalén scyeri e' xonl Amasai, i'tz jun cient tu junak wajxak chixone'n. Nin yi e'a'tz yi e' oc tajjal,

i'tz yi e' yi nsken tz'ak chiyob. Nin yi chibajxom i'tz Zobdiel yi cy'ajl Gedolim.

¹⁵ Ma ḫchixo'l yi e' xonl Leví yi e' cyaj cyen tan najewe'n Jerusalén, at Semaías yi cy'ajl Hasub, yi Hasuba'tz i' cy'ajl Azricam.

Ma Azricam i' cy'ajl Hasabías.

Ma Hasabías i' cy'ajl Buni.

¹⁶ Nin cyaj cyen Sabetai tu Jozabad, yi cyajcawil yi e' xonl Leví. Ncha'tz e' ajcaw scye'j yi e' ak'unwil yi nchak'uj wutzk'anil yi ca'l Kataj.

¹⁷ Nin ncha'tz cyaj cyen junt pale' yi na bi'aj Matanías yi cy'ajl Micaía.

Yi Micaíaja'tz, i' cy'ajl Zabdi.

Ma Zabdi i' cy'ajl Asaf. Yi Asafa'tz i' bajxom scye'j yi e' ajbitz yi na chixcon tan tyoħi'n, nin tan c'u'laje'n Kataj.

Ej, nin ncha'tz cyaj cyen Bacbuquías yi ca'p cy'ajl Abda.

Yi Abdaja'tz, i' cy'ajl Samúa.

Ma Samúa i' cy'ajl Galal.

Ma Galal i' cy'ajl Jedutún.

¹⁸ Yi tajjal chixone'n yi e' xonl Leví yi e' cyaj cyen Jerusalén, yi tnum yi wi'nin xanil, i'tz cob cient tu jun mutx' tu cyaj chixone'n.

¹⁹ Ncha'tz yi e' q'uicy'lom sawan yi e' cyaj cyen tan chinajewe'n Jerusalén, i'tz: Acub, Talmón, scyuch' e' chixonl. I'tz jun cient tu oxc'al tu coblaj chixone'n.

²⁰ Ma yi e' mas xonl Israel, scyuch' yi e' mas pale', scyuch' yi e' mas xonl Leví, cho'n e' najewe'n lakak mas tnum cwent Judá. Ḫchijunale'n cu'n te yi chi'ama'l.

21 Ma yi e' yi na chak'uj le ca'l Kataj, cho'n chinajewe'n Jerusalén, le jun ama'l yi na bi'aj Ofel. Yi chibajxom i'tz, Ziha tu Gispa.

22 Nin yi cyajcawil yi e' xonl Leví yi e' cyaj cyen Jerusalén i'tz, Uzi yi cy'ajl Bani. Yi Bani i' cy'ajl Hasabías, yi cy'ajl Atanías, yi cy'ajl Micaías. E' len cu'n xonl Asaf, nin e' len cu'n ajbitz xe ca'l Kataj.

23 At e'chk ca'wl yi cyajnak cyen tk'ol yi rey yi tajwe'n tan chixcone'n ajbitz le ca'l Kataj cyakil k'ej. Ej, nin cyakil e' ak'lij len chitarey. **24** Ej, nin cyaj cyen Petaías yi cy'ajl Mesezabeel, jun scyeri xonl Zera, yi cy'ajl Judá, tetz k'ajbil rey ḥchiwutz yi e' mas tanum.

Yi e'chk ama'l kale e' a'te't yi e' mas xonl Israel

25 Cho'n tzun cyopone'n yi e' mas xonl Judá tan najewe'n le ama'l Quiriat-arba, Dibón, Jecabseel.

26 Nin at e', e' naje' le yi ama'l Jesúa, Molada, Bet-pelet, **27** nin Hazar-sual, Beerseba, nin cyakil yi e'chk tal ne'ḥ aldey yi at cwent. **28** Nin ncha'tz at e', e' naje' Siclag, Mecona, tu yi e'chk aldeyil yi at cwent.

29 Nin at e', e' a'tij le ama'l En-rimón, Zora, Jarmit. **30** Nin Zanoa, Adulam tuml cyakil yi e'chk aldeyil. Nin at e', e' naje' Laquis, Azeca tuml yi e'chk aldey naka'jil. Cho'n xe'te'n tzaj chi'ama'l Berseba, jalen tjoco'j Hinom.

31 Ma yi e' xonl Benjamín yi qui e' cyaj Jerusalén, cho'n cya'te'n le ama'l Geba, Micmas, Aía, Bet-el tuml yi e'chk aldey yi at cwent. **32** Nin le tnum Anatot, Nob, Ananías. **33** Hazor, Ramá, Gitaím, **34** Habdi, Seboim, Nebalat, **35** Lod, Ono, jalen tjoco'j kale najlche't yi e' ajchemol.

36 Ncha'tz ate' cobox xonl Leví yi ak'lij chi'ama'l
ÿchixo'l yi e' xonl Judá nin ÿchixo'l yi e' xonl Ben-
jamín.

12

1 Je chibi' yi e' pale', scyuch' yi e' xonl Leví yi
e' ul tzone'j Jerusalén te Josué, tu Zorobabel yi
cy'ajl Salatiel. Yi e' pale'a'tz i'tz Seraías, Jeremías,
Esdras, **2** Amarías, Maluc, Hatús, **3** Secanías, Re-
hum, Meremot, **4** Iddo, Gineto, Abías, **5** Mijamín,
Maadías, Bilga, **6** Semaías, Joiarib, Jedías, **7** Salú,
Amoc, Hilcías, nin Jedaías. Ya'stzun yi cyajcawil
yi e' pale' scyuch' yi e' mas chixonl yi e' a'tij te yi
tiemp tetz Josué.

8 Ma yi e' xonl Leví yi e' ajbitz, i'tz: Josué, Binuy,
Cadmiel, Serebías, Judá nin Matanías. Yi e'a'tz
scyuch' yi mas cyuch', e' xcon tetz ajbitz yi na
chimol quib tan banle'n tane'n chimunl. **9** Ej, nin
ncha'tz e' ul Bacbuquías tu Uni, scyuch' yi e' mas
cyuch', yi e' cu'n ajbitz. Cho'n txiclw'ch' ÿchiwutz yi
e' mas cyuch'a'tz tan tak'le'n chik'ajsbil.

Yi chixonlyi e' pale'

10 Itzun yi Josuéja'tz i' yi taj Joiacim. Ma Joiacim
i' taj Eliasib. Ma Eliasib ya'stzun taj Joiada. **11** Ma
Joiada ya'stzun taj Jonatán. Ma Jonatán i' taj Jadúa.

12 Ej, itzun te yi tiemp tetz Joiacima'tz, at e' pale'
yi e' bajxom te jujun k'u'j najal yi chixonl quib. Je
chibi' yi e' bajxoma'tz: Yi e' tu Seraías i'tz Meraías.
Ma yi e' tu Jeremías i'tz, Hananías. **13** Ma yi e' tu
Esdras yi chibajxom i'tz: Mesulam. Ma yi e' tu
Amarías i'tz, Johanán. **14** Ej, nin yi chibajxom yi e'
tu Melicú i'tz Jonatán. Ma yi e' tu Sebanías i'tz, ÿep.

¹⁵ Ma yi e' tu Harim i'tz, Adna. Nin yi e' tu Meraiot i'tz Helcai. ¹⁶ Ma yi e' tu Iddo i'tz, Zacarías, nin yi e' tu Ginetón i'tz Mesulam. ¹⁷ Nin yi e' tu Abías, i'tz Zicri. Ej, nin yi e' tu Maniamín. Nin yi e' tu Moadias i'tz, Piltai. ¹⁸ Ej, nin yi e' Bilga i'tz, Samúa. Nin yi e' tu Semaías i'tz, Jonatán. ¹⁹ Ma yi e' tu Joiarib i'tz, Matenai. Ej ma yi e' tu Jedaías i'tz, Uzi. ²⁰ Ma yi e' tu Salai i'tz, Calai. Nin yi e' tu Amoc i'tz, Eber. ²¹ Ma yi e' tu Hilcías, i'tz, Hasabías. Ej ma yi e' tu Jedaías i'tz Natanael.

Yi e' chibajxom yi xonl Levi

²² Ma jalu', je chibi' yi e' xonl Leví yi nchixcon jalen te yi tiemp tetz Darío yi chireyil yi e' aj Persia: Joiada, Johanán tu Jadúa, yi e'a'tz e'len cu'n bajxom nin cu' len chibi' scyuch' yi e' mas xonl Leví yi ate' jak' chica'wl. Ncha'tz ja cu' chibi' yi e' xonl Leví yi nchixcon tetz pale' te yi jun tiempa'tz. ²³ Ncha'tz ja cu' chibi' yi e' bajxom te yi jujun k'u'j xonl Leví yi chixonl quib, tul yi liwr tetz crónica, ja cu' chibi' jalen te yi tiemp tetz Johanán, yi mamaj Eliasib.

²⁴ Nin yi chibi' yi e' chibajxom yi e'a'tz i'tz: Hasabías, Serebías, Josué, Binuy tu Cadmiel. Na ilenin at cob k'u'j ajbitz le templo tan banle'n chiturno tan bitz, nin tan tyoxi'n tetz Kataj chi yi ca'wl yi talnak Luwiyi yi ḥchakum Ryos.

²⁵ Ma yi e' q'uicy'lom sawan i'tz: Matanías, Bacbuquías, Obadías, Mesulam, Talmón tu Acub.

²⁶ Cyakil yi e'a'tz ja cha'tij te yi tiemp tetz Joiacim, yi cy'ajl Josué, yi mamaj Josadac. Ej, nin ite'n nin tiempa'tz ya'stzun yi at tzaj Nehemías tetz gobernador. Ma yi Esdras i' pale' nin i' ajtz'ib.

Yi ticy'e'n wutz k'ej yi tapij

²⁷ Itzun bantz yi ticy'e'n wutz k'ej yi tapij yi bnix solte'j Jerusalén. Nintzun ben mantar tan chichakle'n cyakil yi e' xonl Leví yi ate' tulak e'chk ama'l, tan cyule'n Jerusalén tan ticy'se'n wutz k'ej yi tapija'tz. Je na tal yi stziblal yi ben scyetze'j: “Kamole' kib tan ticy'se'n wutz k'ej yi tapij, nin tajwe'n katzatzin. Kabitzink tan tak'le'n kak'ajsbil, nin ba'n xcon e'chk ma'cl ka'n chi tane'n e'chk platillo, arpa tu lira.”

²⁸ Chimolol tzun quib yi e' ajbitz, yi e' xonl Leví yi ate' lakak aldey, yi at solte'j Jerusalén, tu yi e' yi najlche' le e'chk aldey cwent Netofa. ²⁹ Tu yi e' yi ate' le e'chk ama'l cwent Gilgal, tu yi e' yi ate' wi ñk'ajlaj cwent Geba tu Azmavet. Na yi e' aj bitza'tz nsken cha'jt tulak e'chk ama'l solte'j Jerusalén.

³⁰ Chixansal tzun quib yi e' pale'. Ncha'tz e' ban yi e' xonl Leví. Kalena's tzun cyoque'ntz tan chixanse'n yi e' mas xonl Israel, nin tan xanse'n yi e'chk sawan tu cyakil yi tapij.

³¹ Nintzun incawunintz scyetz yi e' ajcaw scyetz yi e' aj Judá tan chije'n tibaj yi tapij.

Ncha'tz e' bixe' cob k'u'j ajbitz wa'n tan chixone'n tibaj yi tapija'tz. Cho'n bene'n jun k'u'j le jalaj kasbal yi q'uil tetz yi sawan kale na ele't e'chk tz'is. ³² Bajxche' jujun k'u'j aj bitza'tz ñchiwutzak yi e' wunak yi cob cuntu' e' el. Xomche' nin Osaías scyuch' jun k'u'j yi e' aj Judá.

³³ Je chibi'e'j: Azarías, Esdras, Mesulam, ³⁴ Judá, Benjamín, Semaías, tu Jeremías.

³⁵ Ncha'tz xomche' cobox pale' scye'j yi na chitzan tan tocse'n e'chk chun. Nin i'tz Zacarías yi

cy'ajl Jonatán. I' xonl k'ajtzun Semaías, Matanías, Micaías, Zácur tu Asaf. ³⁶ Ncha'tz xomche' cobox xonl Zacarías. I'tz: Semaías, Azarael, Milalai, Gilalai, Maai, Natanael, Judá tu Hanani. Yi e'a'tz, ya'stzun yi e' yi na chitzan tan tocse'n e'chk ma'cl yi alijt cyen tak'un Luwiy yi rey yi ḥchakum Ryos. Nin yi kawutzile'n ajchusunl ta' Esdras, cho'n baxjij i' ḥchiwutz cyakil yi e' pale'a'tz.

³⁷ Cho'n tzun quicy'e'ntz tibaj yi sawan yi na bi'aj La Fuente. Poro tan chixone'n le je'nak ja chixon tibaj yi tapij yi yotxi'n tane'n. Ej nin ja chich'yak tibaj yi ca'l k'ajtzun Luwiy yi rey, jalen yi cyopone'n kale atit yi sawan yi na bi'aj Tetz A' yi na xmayinin tele'n tzi'n.

³⁸ Ma yi ca'p k'u'j ajbitz, cho'n cyaje'n le kamax. Cho'n tzun xomchin nin wetz wutz chicoc yi e'a'tz, scyuch' yi e' mas katanum. Cho'n kaxe'te'n tzaj tan xo'n tibaj yi tapij kale atit yi Torre Tetz Chuj jalen kale atit yi tapij yi nim wutz. ³⁹ O' icy'ak tibaj yi sawan Tetz Efraín tu yi sawan yi na bi'aj Jesana tu yi sawan yi na bi'aj Tetz Cay. Nin o' icy'ak kale atit yi torre tetz Hananeel, tu yi torre Los Cien, jalen kale atit yi sawan Scyetz Cneru'. Ma yi kopone'n kale atit yi sawan kale atit chical' yi e' q'uicy'lom, cho'n tzun o' tanewe'ntz.

⁴⁰ Kalena's tzun kopone'ntz wutzk'anil yi ca'l Kataj.

Yi kopone'n nintzun e' nuc' quib yi cob k'u'j ajbitza'tz. Ncha'tz o' ban ketz scyuch' yi cobox ajcaw tetz tnum yi xomche' swe'j.

⁴¹ Yi e' pale' yi e' oc tan tocse'n e'chk chun i'tz: Eliacim, Maaseías, Miniamín, Micaías, Elioenai,

Zacarías, Hananías. ⁴² Maasías, Semaías, Eleazar, Uzi, Johanán, Malquías, Elam tu Ezer.

Ma yi e' ajbitz nintzun e' octz tan bitz. Nin yi chibajxom i'tz Izrahías. ⁴³ Ej, nin te yi jun k'eja'tz koy e'ch katx'ixwatz tetz Kataj. Wi'nin tzun katzatzine'n te yi jun k'eja'tz, na nin tak' Ryos tzatzin sketz. Cyakil yi e' xna'n tu e' nitxa' ja chitzatzin. Nin yi jun chin tzatzina'tz yi bajij, ja quibit yi e' wunak yi ate' joylaj len yi tnum.

*Yi e'chk oy yi baj opon scyetz yi e' pale' scyuch' e'
xonl Levi*

⁴⁴ Ej, nin ite'n nin k'eja'tz e' bixe' cobox yaj tan stz'amle'n e'chk oy, chi tane'n pwok tu e'chk ofrent, tu e'chk bajx wutz ujul, nin tan stz'amle'n e'chk diesum, nin tan colche'n cyakil e'chk bajx wutz yi e'chk ujul yi na opon cyak'un yi e' mas xonl Israel yi ate' tulak mas tnum. Yi e'chk oya'tz i'tz tetz chibambil yi e' pale', scyuch' yi e' xonl Levi, na cyakil yi e' xonl Israel, e' tzatzin scye'j yi e' pale', scyuch' yi e' xonl Levi, ⁴⁵ scyuch' yi e' ajbitz, nin yi e' q'uicy'lom sawan. Na yi e'a'tz ya'stzun e' na chixcon tan banle'n chimunl swutz Kataj, nin tetz cu'n cyalma' cyoque'n tan banle'n chimunla'tz, nin tan xanse'n yi e'chk takle'n, chi yi bixba'nt cyen tan k'ajtzun Luwiy tu Salomón yi tetz cy'ajl. ⁴⁶ Na tenxchan cyen te yi tiemp tetz Luwiy tu yi tiemp tetz Asaf, ate' chibajxom yi e' ajbitz. Nin ja chixcon yi e' ajbitza'tz yi na oc e'chk culti'n tan tak'le'n chik'ajsbil nin tan tyoxi'n tetz Kataj.

⁴⁷ Cha'stzun te, te yi tiemp tetz Nehemías tu Zorobabel, cyakil yi e' xonl Israel ja cyak' yi e'chk

wutz yi ujul tetz chiwa' yi e' ajbitz scyuch' yi e' q'uicy'lom tetz sawan. Nin ja cyak' yi e'chk takle'n yi tajwe'n scyetz yi e' xonl Leví. Ncha'tz e' ban scye'j yi e' pale', yi e' xonl Aarón.

13

Yi chibansalt quib swutz Kataj Ryos

¹ Itzun bantz te yi jun tiempa'tz nintzun oc si'le'n yi liwr tetz Moisés skawutz. Ej, nin te yi na tzan si'le'n skawutz, nintzun jal jun xtxolbil yi na tal yi qui'c rmeril tan cyoque'n yi e' aj Amón scyuch' yi e' xonl Moab tetz cyajlal yi e' tanum Ryos. ² Na yi e'a'tz, quinin e' el tzaj tan tak'le'n jujun chiwa' nka mu'ë quic'a' yi e' kamam kate' xonl Israel te yi na chixon tan cyule'n tzone'j. Ma na ja cyak' pwok tetz Balaam tan toque'n tan jakle'n chicaws. Poro nk'e'tz chicaws tak' Ryos ma na mas chibarl tak' i'.

³ Itzun yi quibital yi xtxolbila'tz yi na tal yi ley, nintzun e' octz tan chijatxle'n len yi e' yi nsken cyok'bej quib scyuch' awer nak.

⁴ Poro Eliasib yi pale', yi at tan q'uicy'le'n yi e'chk takle'n yi at xe ca'l Kataj, cyajwutz quib tu Tobías.

⁵ Nsken tzun tak' i' jun cuart yi at le templo, tetz Tobías tan najewe'n tul.

Cho'n tk'ol i' yi jun cuarta'tz kale na chicolxe't yi e'chk oy tu e'chk insens, tu e'chk ma'cl yi na xcon xe ca'l Kataj. Nin cho'n na colxij yi e'chk diesum tu yi ixi'n triw yi na opon tetz Kataj. Nin cho'n colij yi e'chk win tu aceit yi na xcon cyak'un yi e' xonl Leví, scyuch' yi aj bitz, scyuch' yi e' q'uicy'lom sawan, nin yi na ak'lij scyetz yi e' pale'. Nin ya'stzun yi cuart yi xcon tan Tobías.

6 Yi baje'n cyakil yi xtxolbila'tz, quibin wetz atin tzone'j Jerusalén. Na cho'n atin pon Babilonia. Na te yi tiempa'tz, ya'stzun yi nsken el junak coblajix yob tan Artajerjes yi rey tan cawu'n tibaj yi ama'la'tz. Poro yi tele'n cobox tiemp wa'n, nintzun injakt impermis tan wule'n junt tir tzone'j Jerusalén.

7 Yi wule'nt nintzun wil yi chin cachi' nin yi ban Eliasib, na nin tak' i' ama'l tetz Tobías tan najewe'n tul jun cuart le ca'l Kataj, wech awer nak i'.

8 Yi wital yi xtxolbila's nintzun chi'ch inc'u'ltz te Eliasib. Imbene'n tzun tan telse'n tzaj cyakil yi e'chk be'ch tetz Tobías yi at le jun cuarta'tz.

9 Incawune'n tzuntz tan cyoque'n yi e' pale' tan xanse'n junt tir yi jun cuarta'tz. Kalena's tzun toque'nt yi e'chk ma'cl yi na xcon xe ca'l Kataj tu yi e'chk insens, tu yi e'chk oy.

10 Ej, nin ncha'tz a'lchij swetz yi qui't na ak'lij yi chibambil yi e' xonl Levi yi na chixcon le ca'l Kataj. Nin tan yi qui na ak'lij yi tajwe'n scyetz, nsken che'l ojk le ca'l Kataj, nin nsken chopon tulak cyetz chi'ama'l.

11 Imbene'n tzuntz tan chiyajle'n yi e' ajcaw, na nxac ncyaj cyen quiol yi ca'l Kataj. Chibaje'nt tzun inmolol yi e' pale' scyuch' yi e' xonl Levi. Nintzun e' oc junt tir wa'n te yi cyak'un yi bixba'n che't sju'.

12 Ej itzun bantz, tircu'n tzun yi e' aj Judá ul len chidiesum cya'n tu ixi'n triw, tu win, tu aceit. Nin opontz cya'n kale na molxe't yi e'chk oy le ca'l Kataj.

13 Chibixewe'n tzun cobox bajxom wa'n tan tilwe'n yi ama'l kale na molxe't yi e'chk oya'tz.

Bixe' Selemías yi pale', tu Sadoc yi ajtz'ib, tu yi xonl Leví yi na bi'aj Pedaías, scyuch' cobox ch'eyanl cyetz. Oc Hanán yi cy'ajl Zacur, yi mamaj Matanías, na i'tz jun yaj yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j. E' tzun e' bixe'-tz tan jatxle'n yi e'chk oya'tz.

14 "Ma jalu' ilu' Kataj Ryos yi atu' tcya'j, qui'k tz'el cyakil yi xtxolbila'tz te c'u'lu' yi mimban te yi ca'lú', tu yi mimban tan chimolche'n yi e' intanum tan cyoque'n junt tir tan c'u'laje'nu'. Qui'k tz'el te c'u'lu' Ta'," chinch tzun bantz tetz Kataj Ryos.

15 Ncha'tz wil te cobox k'eja'tz, yi at e' intanum aj Judá yi na chak'uj tan banle'n win tul e'chk k'ej ujle'n. Ncha'tz at e' yi na chitzan tan teke'n triw, nin at e' yi na chitzan tan teke'n win, tu uva, tu wutz higo. Nin at e' yi ja xcon buru' cya'n tan teke'n e'chk takle'na'tz. Ncha'tz ja wil yi at wi'nin e' yi na chopon tan c'ayi'n Jerusalén tul e'chk k'ej ujle'na'tz.

Woque'n tzuntz tan chiyajle'n, tan paj yi na chic'ayin lakak k'ej ujle'n.

16 Ncha'tz at aj Tiro na chu'lak lak e'chk k'ej ujle'n tan c'ayi'n cay tu e'chk mas takle'n, scyetz yi e' judiy yi najlche' Jerusalén. **17** Nintzun e' inyaj yi e' bajxom cwent Judá:

—¿Mbi na chibantu'? ¿Nxac na chitzanu' tan pajle'n yi jun k'ej ujle'n? ¿Nxac na chitzanu' tan juchle'n quilu' swutz Ryos? **18** Yi xtxolbile'j yi na chitzanu' tan banle'n, ite'n nin banake' yi e' kamam kate' yi chijuchul quil swutz Ryos. Cha'stzun te ja ul wi'nin kacaws, nin ja ul wi'nin sotzaj c'u'lal skawutz tuml yi tnum kale ato't, na ja cu' woc'. ¿Na ptzun cyajtu' yil kak' ch'on tetz Kataj, nin na

ptzun cyajtu' tz'ul kacaws tan i'? Nxac tzun qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi jun k'ej ujle'n, chinch bantz scyetz.

19 Ite'n nin rata'tz incawunin scyetz cyakil yi e' wunak, yi tajwe'n tan chibnol tane'n yi jun k'ej ujle'na'tz. Ej, ninin te yi cwe'n k'aja'tz o' xe'tij tan banle'n tane'n yi jun k'aja'tz. Ja chincawunin tan jople'n e'chk sawan. Nin ja chiben inchakol cobox inchakum tan chibene'n tan q'uicy'le'n yi e'chk sawana'tz, bantz qui toque'n tzaj jun e'chk takle'n, nka jun ektz te e'chk k'ej ujle'n.

20 Wi'nin tzun aj yocol scyuch' aj c'ayinl yi e' cyaj cyen ala' tir solte'j Jerusalén. Quinin e' oc tzaj, nin cho'n e' cyaje'n cyen tan watl solte'j yi tnum. **21** Imbene'n tzuntz tan chiyajle'n, nin wal scyetz yi qui'c rmeril tan chiwite'n cyen solte'j yi tapijil yi tnum.

Ncha'tz wal scyetz: "Yi kol chu'lu' junt tir lakak k'ej ujle'n, chelpon injutilu' swutz yi ama'le'j," chinch. Nin jetza'tz qui't e' ul lakak e'chk k'ej ujle'n.

22 Ncha'tz incawunin scyetz yi e' xonl Leví tan chixansal quib, nin tan chibene'n tan q'uicy'le'n yi e'chk sawanil yi tnum. Na lastum yi ko na katzan tan telse'n k'ej yi e'chk k'ej ujle'n.

"Ilu', ilu' Kataj Ryos, ilu' inRyosil, qui'k tz'el te c'u'lu' cyakil yi xtxolbila'tz yi mimban. Elk k'ajabu' swe'j tan yi banl talma'u'."

23 Ncha'tz te yi cobox k'aja'tz, wil yi at wi'nin judiy yi nsken chume' scye'j awer nak, na at e' nsken chume' scye'j xna'n aj Asdod, aj Amón nin aj Moab. **24** Nin yi chinitxa' cob cuntu' elnake', na

at e' yi qui na a'w kayol cyak'un, ma na i chiyol yi e' aj Asdod, nka junt jilwutz yol na a'w cya'n.

²⁵ Nintzun je' lajpuj inwi' scye'j. Nin wal scyetz yi ploj quitane'n. At e', e' lo'on wa'n, nin at e' yi je' inxitx'ul chin xi'il chiwi'. Nintzun wal scyetz yi tajwe'n tan chisukil chiyol swutz Kataj Ryos, tan qui't cyumewe'n scye'j yi e' xna'n awer nak. Ej, nin ncha'tz qui'c rmeril tan cyak'ol ama'l scyetz yi chinitxa' tan cyumewe'n scye'j awer naka'tz.

²⁶ Ncha'tz wal scyetz: “¿Qui pe' nachij cya'nu' yi ya'stzun juchwit Salomón til? Wech na ocnak i' tetz rey tibaj Israel. Qui'c junt rey tul junt nación yi ya'stzunk bantz chi banak i'. Wech na wi'nin na pek' Kataj Ryos te'j, na Ryos ocsan i' tetz rey tibaj cyakil yi nación tetz Israel. Poro ja juch til tan paj yi ja tok'bej tib scyuch' yi e' xna'n awer nak. ²⁷ Cha'stzun te quil kak' ama'l scyeru' tan chibnolu' yi cyeru' cyajbilu' scyuch' yi e' xna'n yi e' awer nak. Qui'k kajuch kil swutz kaRyosil tan paj yi jun xtxolbila'tz.”

²⁸ At tzun Joiada yi pale' yi cy'ajl Eliasib yi wi'tz pale'. Nin oc jun scyeri yi e' cy'ajl te yi me'l Sanbalat yi aj Arón. Nin saj inwi' te i', nin el inlajul skaxo'l.

²⁹ ¡I bin jalú' Ta'! Qui'k tz'el chipaj chitx'ok'be'n yi e' pale'a'tz te c'u'lu', na ja chipo'tzaj yi chimunl yi ak'ij ta'nu' scyetz. Na yi e' ka-pale'ila'tz, ja chipaj yi ca'wl yi ak'ijt ta'nu' tan chixome'n te'j. Ncha'tz yi e' xonl Leví yi na chixcon le templo, ja chipaj yi ca'wl yi ak'ijt tanu' scyetz.

³⁰ Ncha'tz e' el injatxol yi e' awer nak ḥchixo'l yi e' xonl Israel. Nin e' bixe' junt tir yi e' pale' wa'n te

chimunl. Ncha'tz mimban scye'j yi e' xonl Levi.

³¹ Ncha'tz bixe' wa'n tan tulse'n junt tir yi si' yi na xcon xe ca'l Kataj. Ej, nin bixe' cyen yi e'chk k'ejlal wa'n yi tona' tz'ul yi si'a'tz tu yi e'chk bajx wutz ujul.

¡I bin jalu'Ta', ilu'inRyosil, ulk tx'akx tc'u'lu' cyakil yi e'chk takle'na'tz yi mimban, nin tak'u' banlu' swibaj!

Yi Antiw Bible / Yi Ac'aj Testament Bible in Aguacateco (GT:agu:Aguacateco)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Aguacateco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible

in Aguacateco

**© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc.
All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d6948788-e726-52d3-a772-47803a4a6354